

MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA

NOTĂ ANALITICĂ
privind rezultatele monitoringului financiar al
activității economico-financiare în anul 2021
a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu
capital integral sau majoritar de stat

Chișinău, 2022

CUPRINS

I.	Prezentare generală.....	3-6
II.	Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat.....	7-19
III.	Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.....	20-31
IV.	Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat.....	32
V.	Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar.....	33-40
VI.	Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolvabilitate/lichidare.....	41-44
VII.	Auditul extern și inspectarea financiară.....	45-47
VIII.	Concluzii și recomandări.....	48-53

Anexe

I. Prezentare generală

La situația din 1 ianuarie 2022, în Registrul patrimoniului public ținut de către Agenția Proprietății Publice subordonată Guvernului (în continuare – Agenția Proprietății Publice) sunt incluse 179 întreprinderi de stat și 58 societăți comerciale cu capital de stat, din care 58 societăți comerciale dețin capital integral sau majoritar de stat.

Din 79 societăți comerciale cu capital de stat, la 23 entități economice cota statului în capitalul social constituie 100%, la 23 entități economice – de la 75,0% până la 99,99%, la 12 entități economice – de la 50,0% până la 74,99%, la 9 entități economice – de la 25,0% până la 49,99%, la 3 entități economice – de la 10,0% până la 24,99%, iar la 9 entități economice – până la 9,99 la sută.

Tabelul 1.1

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat conform Registrului patrimoniului public

	La situația din 01.01.2021			La situația din 01.01.2022		
	Întreprinderi de stat	Societăți pe acțiuni		Întreprinderi de stat	Societăți pe acțiuni	
		Cu cota statului în capitalul social	din care: cu cota statului mai mare de 50%		Cu cota statului în capitalul social	din care: cu cota statului mai mare de 50%
Total conform Registrului patrimoniului public	184	80	60	179	79	58
<i>din care:</i>						
- pe teritoriul Ucrainei	3	-	-	3	-	-
- în procedura lichidării, reorganizării sau insolvenței	33	30	17	38	30	18
- nu desfășoară activitate dar sunt înregistrate la I.P. „ASP”	22	12	9	22	11	8
Incluse în Lista monitorizată de MF pentru 2021, din care:	126	-	34	116	-	32
- nu au prezentat situațiile financiare pentru anul 2021 la BNS	10	-	1	10	-	1
Total supuse monitoringului financiar pentru anul 2021	116	-	33	106	-	31

Potrivit datelor tabelului 1.1, la 1 ianuarie 2022, Lista întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizate de către Ministerul Finanțelor, include 116 întreprinderi de stat și 32 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, care desfășoară activitate și prezintă dări de seamă statistice în modul corespunzător.

Tabelul 1.2

Informația consolidată privind numărul întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni supuse monitoringului financiar

Entități supuse monitoringului financiar	Pentru anul 2020	Pentru anul 2021
Întreprinderi de stat	116	106
Societăți pe acțiuni cu capital majoritar de stat, din care:	33	31

Entități supuse monitoringului financiar	Pentru anul 2020	Pentru anul 2021
societăți pe acțiuni cu capital integral de stat	15	15

Reducerea numărului entităților supuse monitoringului financiar comparativ cu anul 2020 se datorează reducerii numărului entităților cu capital de stat incluse în Registrul patrimoniului public, aceasta la rîndul său fiind generată de finalizarea procedurii de lichidare cu radierea acestora din Registrul patrimoniului public (Î.S. „Combinatul Vitivinicol „National-Vin”, Î.S. „Sectorul pentru reparația a fîntînelor arteziene din Chișinău”), reorganizare a unor entități în anul 2021 (Î.S. „Pensiunea din Holercani”, Î.S. „Palatul Republicii” și Î.S. Firma Comercială de Intermediere „Mold-Didactica”) sau comercializarea unor entități prin intermediul concursurilor comerciale, licitațiilor cu „strigare” sau Bursei de Valori.

Totodată, potrivit Hotărârii Guvernului 890/2020 cu privire la reorganizarea unor întreprinderi de stat și modificarea Hotărârii Guvernului nr.150/2010 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției „Moldsilva”, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acesteia, a fost reorganizată Î.S. „Întreprinderea pentru Silvicultură „SILVA-SUD Cahul prin fuziune (absorbție) de către aceasta a Î.S. „Întreprinderea Silvo-Cinegetică „MANTA-V””. Concomitent, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 560/2020 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului, Anexa nr.3 „Lista întreprinderilor de stat din subordinea Agenției „Moldsilva” la Hotărîrea Guvernului nr.150/2010, a fost completată cu o întreprindere nouă Întreprinderea silvico-cinegetică Taraclia. În contextul celor expuse, din Lista întreprinderilor de stat din subordinea Agenției „Moldsilva a fost exclusă Î.S. „Întreprinderea Silvo-Cinegetică „MANTA-V”, iar Registrul patrimoniului public începînd cu anul 2021 a fost completat cu o întreprindere nouă Întreprinderea silvico-cinegetică Taraclia.

Suplimentar, se menționează că 3 întreprinderi de stat, față de care în anul 2021 au fost aplicate prevederile Legii insolvenței nr. 149/2012 (Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” (fosta Î.S. Centrul Tehnic Interramural „Agroorgservice”) Î.S. Întreprinderea Agricolă de Stat „Flori”), au prezentat Biroului Național de Statistică situațiile financiare pentru anul 2021 în calitate de întreprindere de stat, la fel au fost supuse monitorizării financiare.

Ținînd cont de faptul că din numărul total al entităților economice supuse monitorizării, 10 întreprinderi de stat și o societate comercială nu au prezentat Biroului Național de Statistică situațiile financiare pentru anul 2021 în modul stabilit de legislația în vigoare

în perioada analizată, urma să fie supuse monitorizării financiare *106 întreprinderi de stat și 32 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv 15 societăți comerciale cu capital integral de stat.*

În conformitate cu datele prezentate Biroului Național de Statistică, mărimea capitalului social al întreprinderilor de stat supuse monitorizării pentru rezultatele anului 2021, la situația din 31.12.2021 constituie 4933,6 mil. lei, iar al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate – 3759,3 mil. lei, inclusiv cu cota statului în mărime de 371,1 mil. lei.

De asemenea, se comunică că pe parcursul anului 2021 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare. Dat fiind faptul că, la situația din 01.01.2021, nu toate entitățile au finisat procedura de reorganizare, acestea au fost supuse monitorizării financiare pentru perioada de referință, întrucât au prezentat rapoartele statistice în modul stabilit în calitate de întreprinderi de stat/ societăți comerciale, nefiind excluse din Registrul patrimoniului public.

În rezultat, de facto pentru anul 2021 au fost supuse monitorizării financiare *106 întreprinderi de stat și 31 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.*

Concomitent, se menționează că au fost supuse unei analize de ansamblu inclusiv întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvență/ lichidare, în baza situațiilor financiare prezentate de către aceste entități organului statistic.

Astfel, în conformitate cu pct.5 din Regulamentul privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestiune, al întreprinderilor de stat/ municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 56/2018, monitoringul activității economico-financiare pentru anul 2021 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale a fost efectuat în baza:

- situațiilor financiare anuale¹, prezentate Biroului Național de Statistică;
- informației privind patrimoniul public al entităților înscrise în Registrul patrimoniului public, prezentată de Agenția Proprietății Publice;
- informației referitoare la obligațiile fiscale (calculate, achitate și restanțele admise), precum și la facilitățile (înlesnirile) fiscale, prezentate de Serviciul Fiscal de Stat;

¹ Monitoringul activității economico-financiare pentru anul 2021 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat a fost efectuat în baza informației din situațiile financiare prescurtate, formatul cărora este reglementat de Standardele Naționale de Contabilitate. Totodată, entitățile de interes public au întocmit situațiile financiare pentru anul 2021 potrivit Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF). Referitor la formatul și conținutul situațiilor financiare întocmite în conformitate cu SIRF, care au menirea să reflecte poziția financiară a entității, rezultatul global, fluxul de trezorerie, modificările în capitalul propriu, IAS 1 „Prezentarea informației financiare” nu impune modele unice, doar niște poziții obligatorii. Totuși, standardele internaționale subliniază faptul că situațiile financiare, inclusiv Notele explicative, trebuie să conțină un volum de informații, care ar satisface necesitățile tuturor utilizatorilor.

În acest context, informația din situațiile financiare pentru anul 2021 întocmite de entitățile de interes public în conformitate cu SIRF a fost analizată, prelucrată și încadrată în formatul situațiilor financiare prescurtate cu scopul obținerii unei imagini ample a activității economico-financiare a sectorului întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizat de Ministerul Finanțelor.

- informației referitoare la datoria entităților, monitorizată de Ministerul Finanțelor în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat;

- informației referitoare la valorile mobiliare: tranzacțiile efectuate pe piața bursieră și extrabursieră cu acțiunile proprietate publică și emisiunile suplimentare de acțiuni înregistrate în Registrul de stat al valorilor mobiliare, prezentate de către Comisia Națională a Pieței Financiare.

Conform Hotărîrii Guvernului nr.56/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind monitoringul financiar al autorităților publice la autogestiune, al întreprinderilor de stat/municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public, în procesul monitoringului financiar se analizează inclusiv nivelul de atingere a indicatorilor de performanță ai activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat prestabiliți de fondator/ acționarul majoritar. În acest context, se remarcă că monitoringul financiar pentru anul 2021 nu include analiza nivelului de atingere a indicatorilor de performanță, întrucît nu au fost prezentate informațiile necesare de organul abilitat.

Ministerul Finanțelor a efectuat monitoringul financiar pentru a obține o imagine pertinentă a situației economico-financiare a entităților cu capital de stat, reflectată în nivelul rentabilității, eficienței și riscului.

Totodată, rezultatele monitoringului financiar servesc drept sursă suplimentară de informare a Guvernului și autorităților publice competente în procesul luării deciziilor privind administrarea și deetatizarea patrimoniului public, după caz, privind restructurarea, atragerea investițiilor private prin privatizare sau identificarea soluțiilor de consolidare a disciplinei financiare și de sporire a eficienței utilizării patrimoniului public. Rezultatele monitoringului financiar se utilizează de către autoritățile publice competente la efectuarea previziunilor cu privire la evoluția activității întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, diagnosticarea stării financiare a acestora și a nivelului de gestionare a patrimoniului public, inclusiv prin estimarea încasărilor la buget sub formă de defalcări/dividende din profitul net obținut.

II. Monitoringul financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat

Analiza activelor

Potrivit datelor bilanțului generalizat, se atestă că la situația din 31.12.2021, valoarea totală a activelor întreprinderilor de stat monitorizate constituie 28890,9 mil. lei și, în perioada de gestiune, s-a majorat cu 1643,9 mil. lei. La baza acestei majorări a stat creșterea valorică atât a activelor imobilizate cu 1635,6 mil. lei, cât și a activelor circulante ale întreprinderilor cu 8,3 mil. lei. Efectuînd o analiză detaliată a activelor întreprinderilor de stat, se constată că majorarea acestora a fost generată în

special de majorarea semnificativă a valorii imobilizărilor corporale cu 1590,0 mil. lei, investițiilor financiare a valorii investițiilor financiare curente cu 48,8 mil. lei, a imobilizărilor necorporale cu 36,2 mil. lei, a valorii investițiilor financiare pe termen lung cu 19,9 mil. lei.

Totodată, în componența activelor întreprinderilor de stat au fost înregistrate și diminuări ale unor grupe de active, din care se evidențiază diminuarea valorii a numerarului și documentelor bănești - cu 93,1 mil. lei, a creanțelor curente și altor active circulante - cu 75,4 mil. lei, a stocurilor cu 22,8 mil. lei și a creanțelor pe termen lung și altor active imobilizate - cu 10,5 mil. lei.

Tabelul 2.1

Analiza structurii activelor (patrimoniului) întreprinderilor de stat, în dinamică

Grupe de active	01.01.2021		31.12.2021		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Imobilizări necorporale	44,2	0,2	80,4	0,3	+36,2	+0,1
2. Imobilizări corporale	21495,0	78,9	23085,0	79,9	+1590,0	+1,0
3. Investiții financiare pe termen lung	197,3	0,7	217,2	0,7	+19,9	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	839,9	3,0	829,4	2,9	-10,5	-0,2
Total active imobilizate	22 576,4	82,9	24 212,0	83,8	+1 635,6	0,9
1. Stocuri	1083,8	4,0	1061,0	3,7	-22,8	-1,3
2. Creanțe curente și alte active circulante	1262,7	4,6	1338,1	4,6	+75,4	-1,1
3. Investiții financiare curente	162,7	0,6	211,5	0,7	+48,8	0,1
4. Numerar și documente bănești	2161,4	7,9	2068,3	7,2	-93,1	-0,8
Total active circulante	4670,6	17,1	4678,9	16,2	+8,3	-0,9
Total active	27247,0	100	28890,9	100	+1643,9	x

În partea ce vizează *structura activelor* întreprinderilor de stat, se atestă că acestea sunt formate în proporție de 83,8% din active imobilizate (sau 24212,0 mil. lei) și în proporție de 16,2% din active circulante (sau 4678,9 mil. lei). În particular, în totalul activelor, ponderi semnificative au revenit imobilizărilor corporale - 79,9% (sau 23085,0 mil. lei) și numerarului și documente bănești - 7,2% (2068,3 mil. lei), urmate de ponderea creanțelor curente și altor active circulante - 4,6% (1338,1 mil. lei), stocurilor de - 3,7% (sau 1061,0 mil. lei) și creanțelor pe termen lung și altor active imobilizate - 2,9% (sau 829,4 mil. lei).

Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor întreprinderilor, de exemplu: cele mai mici ponderi s-au înregistrat la imobilizări necorporale - 0,3% (sau 80,4 mil. lei), și a câte 0,7% la investiții financiare curente - (211,5 mil. lei) și investiții financiare pe termen lung - (217,2 mil. lei).

În același timp, se menționează că la finele anului 2021, cele mai semnificative majorări și diminuări ale activelor totale, față de începutul anului 2021, s-au înregistrat la întreprinderile reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 2.2

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor totale ale întreprinderilor de stat

Nr. d/o	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2020		Nr. d/o	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2020	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	1424,4	1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	82,4

Nr. d/o	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2020		Nr. d/ o	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2020	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
2.	Î.S. „Poșta Moldovei”	85,4	2.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	14,7
3.	Î.S. „Moldelectrica”	81,2	3.	Î.S. Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGEOM”	10,3
4.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	55,4	4.	Î.S. specializată de executarea lucrărilor de explozie „INMEX”	5,2
5.	Zona Antreprenoriatului Liber „EXPO-BUSINESS-Chișinău”	41,8	5.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	5,8
6.	Î.S. „Servicii Paza”	28,4	6.	Î.S. „Direcția Bazinieră de Gospodărire a Apelor”	4,4
7.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești”	26,7	7.	Î.S. Institutul de Geodezie, Prospecțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD”	4,1
8.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa”	12,5	8.	Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară”	3,3
9.	Î.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	7,2	9.	Î.S. „Editura „Universul”	2,3
10.	Î.S. Rezervația Naturală „Pădurea Domnească”	6,3	10.	Î.S. „Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice”	2,3

Este de remarcat că, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.366/2021 și Hotărârii Guvernului nr. 214/2021 cu privire la transmiterea și schimbarea categoriei de destinație a unor terenuri, au fost aprobate decizii de transmitere în gestiunea Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a unor terenuri ale fondului silvic, în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale, în scopul reabilitării drumului național R1 Chișinău-Ungheni-frontiera cu România (segmentul de drum km 63-Bahmut-Romanovca) și M3 Chișinău-Comrat-Giurgiulești-frontiera cu România (segmentul de drum Ciurmai–Vulcănești, precum și în scopul reabilitării drumului național M3 Chișinău-Comrat-Giurgiulești-frontiera cu România (segmentul de ocolire a municipiului Comrat, UTA Găgăuzia).

În contextul celor expuse, se menționează că în anul 2021 întreprinderile de stat înregistrează, *per ansamblu*, o rentabilitate a activelor (rentabilitate economică) de 0,19%, ceea ce înseamnă că întreprinderile de stat în anul 2021 au generat per general profit net de 0,19 bani la fiecare leu active (*raportul dintre profitul până la impozitare/ valoarea medie a activelor*).

Analiza capitalului propriu

Capitalul propriu (patrimoniul net) al întreprinderilor de stat, înregistrat la finele anului 2021, a constituit per total 15302,8 mil. lei, valoarea acestuia micșorându-se cu 2378,5 mil. lei față de situația de la începutul anului analizat.

Micșorarea capitalului propriu a fost condiționată preponderent de micșorarea rezervelor față de 01.01.2021 cu 6974,6 mil. lei (în special la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” cu 6952,1 mil. lei (suma respectivă reprezintă alte rezerve sau valoarea finanțărilor primite de la bugetul de stat și/sau fondul rutier, care au fost

utilizate pentru finanțarea reconstrucției/construcției drumurilor aflate în gestiunea Societății), la Î.S. „Moldelectrica” cu 47,3 mil. lei, la Î.S. „Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici” cu 2,9 mil. lei, la Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa” cu 1,4 mil. lei și la Î.S. „Pădurea Domnească” cu 1,2 mil. lei.

Tabelul 2.3

Analiza structurii și evoluției pasivelor întreprinderilor de stat

Grupe de pasive	01.01.2021		31.12.2021		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	Cota, %	Suma, mil.lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	5322,2	19,5	5352,2	18,5	+30,0	-1,0
2. Rezerve	8402,3	30,8	1427,7	5,0	-6974,6	-25,8
3. Profit (pierdere)	-601,0	-2,2	-608,4	-2,1	-7,4	+0,1
4. Rezerve din reevaluare	1079,1	4,0	1070,0	3,7	-9,1	-0,3
5. Alte elemente de capital propriu	3478,7	12,8	8061,3	27,9	+4582,6	15,1
Total capital propriu	17681,3	64,9	15302,8	53,0	-2378,5	-11,9
Datorii pe termen lung	6782,9	24,9	10863,9	37,6	+4081,0	+12,7
Datorii curente	2724,6	10,0	2653,1	9,2	-71,5	-0,8
Total datorii	9507,5	34,9	13517,0	46,8	+4009,5	+11,9
Provizioane	58,2	0,2	71,1	0,2	+12,9	0,0
Total pasive	27247,0	100	28890,9	100	+1643,9	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

E de menționat că capitalul social și neînregistrat față de 01.01.2021 s-a majorat cu 30,0 mil. lei, ce asemenea pozitiv a influențat asupra majorării capitalului propriu.

Totodată, pierderile² întreprinderilor de stat în anul 2021 au constituit per total 608,4 mil. lei, majorându-se față de 01.01.2021 cu 7,4 mil. lei, contribuind la diminuarea capitalului propriu cu aceeași mărime. De asemenea, se menționează că 49 întreprinderi de stat din 106 întreprinderi monitorizate sau 46,2% înregistrează pierderi, care în mare parte nu s-au diminuat față de 01.01.2021.

E de remarcat că, la finele anului 2021, conform situațiilor financiare prezentate Biroului Național de Statistică, capitalul social și neînregistrat al întreprinderilor de stat monitorizate a constituit 5352,2 mil. lei majorându-se cu 30,0 mil. lei, iar valoarea altor elemente de capital propriu - 8061,3 mil. lei, majorându-se față de începutul perioadei de gestiune cu 4582,6 mil. lei. De asemenea, pe parcursul anului 2021, mărimea rezervelor din reevaluare a constituit 1070,0 mil. lei, micșorându-se cu 3,7 mil lei.

De asemenea, se evidențiază că, aproximativ 5,0% din valoarea capitalului propriu al întreprinderilor de stat monitorizate sunt reprezentate de rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve. La 31.12.2021, valoarea rezervelor a constituit 1427,7 mil. lei care s-a micșorat pe parcursul anului 2021 cu 6974,6 mil. lei. *Cele mai mari rezerve* se înregistrează la: Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” - 436,8 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și

² Indicatorul respectiv se reflectă în bilanțul prescurtat pe rd.150 și reflectă suma corecțiilor rezultatelor anilor precedenți depistate în perioada de gestiune, a profitului (pierderii) anilor precedenți și a perioadei de gestiune curente și profitului utilizat al perioadei de gestiune.

deservirea traficului aerian „MoldATSA” - 95,8 mil. lei, Î.S. „Moldelectrica” - 367,4 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 59,8 mil. lei, Î.S. „Poșta Moldovei” - 49,8 mil. lei, Î.S. „Radiocomunicații” - 44,3 mil. lei și Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - 39,1 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 32,9 mil. lei, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni” - 31,5 mil. lei și Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 29,8 mil. lei, etc.

Prin urmare, se remarcă că capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor întreprinderii și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Astfel, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale întreprinderilor de stat (fondator/consiliu de administrație/administrator) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social al întreprinderii, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Suplimentar, se remarcă că la finele anului 2021, comparativ cu începutul anului, a avut loc o majorare a capitalului propriu la 50 întreprinderi de stat sau la circa 47,2% din numărul întreprinderilor supuse analizei (majorare cauzată în special de înregistrarea majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, precum și ca rezultat al modificării legislației contabile). Totodată, la 56 întreprinderi de stat sau 52,8% din numărul total al întreprinderilor de stat au fost înregistrate diminuări ale capitalului propriu.

Concomitent, *diminuarea capitalului propriu* se atestă la Întreprinderea de Stat „Medisan” sau 100% din întreprinderile administrate de Cancelaria de Stat, și 8,0% din întreprinderile administrate de Agenția „Moldsilva” (la 2 din 25 întreprinderi de stat), la 50,0% din întreprinderile administrate de Ministerul Apărării (la Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”), la 69,8% din întreprinderi administrate de Agenția Proprietății Publice (la 44 din 63 întreprinderi de stat, preponderent cele din domeniul apelor).

Cele mai mari diminuări ale capitalului propriu, condiționate de diminuarea rezervelor, altor elemente de capital propriu, pierderilor și etc. s-au înregistrat la:

- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - cu 2433,0 mil. lei;
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu circa 59,0 mil. lei;
- Î.S. „Moldtranselectro” - cu 20,0 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 10,5 mil. lei;
- Î.S. „Expediția Hidrogeologică a RM „EHGEOM” - cu 10,4 mil. lei;
- Î.S. Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creanga” - cu 10,0 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - cu 7,7 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă” - cu 4,6 mil. lei;

- Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicata și Certificare” - cu 3,8 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Geodezie, Prospeccțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” – 3,5 mil. lei;
- Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ungheni” - cu 2,6 mil. lei

Depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu la 31.12.2021 se înregistrează la 32 întreprinderi de stat sau 30,2% din numărul întreprinderilor monitorizate, din care 30 sau 93,8% întreprinderilor de stat care au înregistrat depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu atât la 01.01.2021, cât și la 31.12.2021. Din cele 32 întreprinderi de stat (care înregistrează depășirea capitalului social și neînregistrat față de capitalul propriu), 11 întreprinderi înregistrează o valoare negativă a capitalului propriu reieșind din faptul că au fost înregistrate pierderi semnificative, din care se evidențiază:

- Î.S. „Moldtraselectro” – 90,0 mil. lei (mai mult de 5 ani);
- Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare „Ungheni” – 3,1 mil. lei (mai mult de 3 ani);
- Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Petricani” – 2,9 mil. lei (4 perioade consecutive);
- Î.S. „Brănești” – 2,9 mil. lei (4 perioade consecutive);
- Î.S. DIP „Casa de comerț” – 1,3 mil. lei (mai mult de 5 ani).

Totodată, 8 din 11 întreprinderi de stat cu capital propriu negativ înregistrează această situație atât la 01.01.2021, cât și la 31.12.2021. Este de remarcat că, potrivit art. 5 alin. (5) din Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, dacă, la expirarea a 3 ani consecutivi de administrare, valoarea activelor nete (capitalului propriu) ale întreprinderii de stat va fi mai mică decât mărimea capitalului social, fondatorul va adopta una dintre următoarele hotărâri: a) de reducere a capitalului social, respectând prevederile art.4 alin.(1) din legea prenotată; b) de transmitere a unor bunuri sau mijloace bănești în calitate de aport la capitalul social; c) de dizolvare a întreprinderii de stat, dacă activele nete sunt sub limita prevăzută la art.4 alin.(1) din lege.

De asemenea, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu* (financiară) la întreprinderile de stat, în anul 2021, a constituit *per ansamblu* 0,06% (raportul dintre profitul net/pierdere netă și valoarea medie a capitalului propriu), ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2021, s-au generat 0,06 bani pierderi nete.

Analiza indicatorilor de rezultat

Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2021 întreprinderile de stat au înregistrat un profit brut în mărime de 824,5 mil. lei și este cu 233,0 mil. lei mai mare comparativ cu anul 2020, din cauza majorării atât veniturilor din vânzări (cu 341,1 mil. lei) cât și majorării costului vânzărilor (cu 108,1 mil. lei).

Analiza indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat

<i>Nr. d/o</i>	<i>Indicatori</i>	<i>2020, mil. lei</i>	<i>2021, mil. lei</i>	<i>Devierea, +/- mil. lei</i>
1.	Venituri din vânzări	3141,0	3482,1	+341,1
2.	Costul vânzărilor	2549,5	2657,6	+108,1
3.	Pofitul brut	591,5	824,5	+233,0
4.	Alte venituri din activitatea operațională	986,1	201,6	-784,5
5.	Cheltuieli de distribuire	28,6	31,7	+3,1
6.	Cheltuieli administrative	642,1	641,0	-1,1
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	1114,9	339,1	-775,8
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	-208,0	14,3	+222,3
9.	Rezultatul: profit (pierdere) financiară	-84,3	33,9	+118,2
10.	Rezultatul din operațiuni cu active imobilizate si exceptionale: profit (pierdere)	-2,5	6,7	+9,2
11.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	-86,8	40,6	+127,4
12.	Profit (pierdere) pînă la impozitare	-294,8	54,9	+349,7
13.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	10,2	45,8	+35,6
14.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-305,0	9,1	314,1

Veniturile din vânzări înregistrate de toate întreprinderile de stat în anul 2021 au constituit 3482,1 mil. lei. În anul de raportare, 33 întreprinderi de stat (sau 31,1%) au înregistrat o micșorare cu 126,8 mil. lei a veniturilor din vânzări, din care cele mai mari micșorări se înregistrează la:

- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - cu 62,4 mil. lei;
- Î.S. „Detașamentul de Pază Paramilitară” - cu 12,6 mil. lei;
- Î.S. „Editura „Universul” - cu 10,0 mil. lei;
- Î.S. „Întreprinderea Editorială Poligrafică „Știință” - cu 8,3 mil. lei;
- Î.S. specializată de executarea lucrărilor de explozie „INMEX” - cu 5,4 mil lei;
- Î.S. Institutul de Geodezie, Prospeccțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - cu 4,6 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul Poligrafic” - cu 3,2 mil. lei.
- Î.S. „Combinatul Î.S. „Editura Didactică de Stat „Lumina” – cu 2,7 mil. lei.

Este de remarcă că micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine o micșorare a taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat, fapt ce reprezintă un risc fiscal pentru bugetul public național.

De altfel, cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări în anul 2021, se înregistrează la:

- Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” - cu 67,1 mil. lei,
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - cu 63,3 mil. lei;
- Î.S. „Moldelectrica” - cu 41,1 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” - cu 28,2 mil. lei;
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - cu 25,6 mil. lei;
- Î.S. „Institutul de Tehnica Agricolă „Mecagro” - cu 24,6 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - cu 20,5 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” - cu 19,4 mil. lei;

- Î.S. „Portul Fluvial Ungheni” - cu 11,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „din Călărași” – cu 10,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „din Iargara” – cu circa 10,9 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Edineț” – cu 10,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Orhei” - cu 9,7 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Sud” - cu 9,6 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - cu 8,9 mil. lei;
- Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert” - cu 6,5 mil. lei;
- Î.S. Sanatoriul preventoriu de baza „Constructorul” - cu 5,3 mil. lei.

Totodată, din 106 întreprinderi de stat supuse analizei, 3 întreprinderi de stat nu înregistrează în anul 2021 venituri din vânzări din care 2 (Î.S. „Medisan” și Î.S. pentru Silvicultură „Taraclia”) au început activitatea sa în anul 2021 și 5 întreprinderi nu înregistrează venituri din vânzări nici în anul 2020, nici în anul 2021. În partea ce vizează *cheltuielile din activitatea operațională* suportate de către întreprinderile de stat în anul 2021, se atestă că valoarea acestora a constituit per total 1011,9 mil. lei sau cu 773,7 mil. lei mai puțin comparativ cu perioada anului 2020, micșorare condiționată de micșorarea altor cheltuieli din activitatea operațională cu 775,7 mil. lei față de anul 2020.

Majoritatea cheltuielilor este reprezentată de alte cheltuieli din activitatea operațională care au constituit 33,5% (sau 339,1 mil. lei). De asemenea, ponderea cheltuielilor administrative este de 63,4% (sau 641,0 mil. lei). Cheltuielile de distribuire au înregistrat ponderea minoritară în total cheltuieli din activitatea operațională – 3,1% (sau 31,7 mil. lei), care s-au majorat cu 3,1 mil. lei comparativ cu perioada anului precedent.

Respectiv, în anul 2021, întreprinderile de stat au obținut, per ansamblu, *profit din activitatea operațională* în valoare de 14,3 mil. lei, în timp ce în anul 2020 au fost generate pierderi în mărime de 208,0 mil. lei. În particular, se remarcă că *63 întreprinderi de stat sau 59,4%* din 106 întreprinderi supuse monitorizării, *înregistrează în anul 2021 profit din activitatea operațională (258,3 mil. lei)*. Astfel, se atestă că 100% din întreprinderile administrate de Cancelaria de Stat înregistrează pierderi din activitatea operațională, urmate de 63,6% (7 întreprinderi de stat din 11 întreprinderi) din domeniul irigației și gospodăririi apelor, 33,3% (sau 1 întreprinderi din 3 întreprinderi) administrate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și 4,0% (sau 1 întreprinderi din 25) administrate de Agenția „Moldsilva”. De asemenea, se atenționează că activitatea acestor întreprinderi este nerentabilă din punct de vedere economic.

Ca volum, *cele mai considerabile pierderi din activitatea operațională* au fost înregistrate de:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 87,2 mil. lei;
- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”- cu 75,5 mil. lei;

- Î.S. Organizația Concertistică și de Impresariat „Moldova-Concert” - 25,4 mil. lei etc.
- Î.S. „Direcția Nodului Hidroenergetic Costești-Stînca” - cu circa 15,0 mil. lei;
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” – 10,7 mil. lei;
- Î.S. „Poșta Moldovei” – 6,9 mil. lei;
- Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” – 2,3 mil. lei etc.

Totodată, în anul 2021, întreprinderile de stat au obținut per total *profit din alte activități* în cuantum de 40,6 mil. lei, ceea ce este cu 127,4 mil. lei mai mult față de anul 2020, pe când în anul precedent au fost generate pierderi în mărime de 86,8 mil. lei.

În rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, întreprinderile de stat au obținut *profit net* al perioadei de gestiune în mărime de 9,1 mil. lei, în timp ce în anul 2020 au fost generate pierderi nete în mărime de 305,0 mil.. Factorul care a stat la baza majorării rezultatului financiar net al perioadei de gestiune înregistrat de întreprinderile de stat a fost creșterea rezultatului din activitatea operațională, precum și reducerea altor cheltuieli din activitatea operațională.

Este de remarcat faptul că, în comparație cu anul 2020, se atestă o îmbunătățire a indicatorilor de rezultat a întreprinderilor de stat, majorându-se procentul întreprinderilor de stat ce au activat cu profit (de la 54,0% la 65,0%) și micșorându-se ponderea întreprinderilor ce au activat cu pierderi nete (de la 67,0% la 41,0%).

Tabelul 2.5

Situația financiară a întreprinderilor de stat

Anul	Numărul entităților economice supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit			Rezultat financiar nul	
		numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	3=2/1	4	5	6=5/1	7	8	9=8/1
2020	123	67	54,5	418,7	54	43,9	95,8	2	1,6
2021	106	41	38,7	202,9	65	61,3	212,0	-	-

În perioada de gestiune, din numărul total al întreprinderilor care au înregistrat profit, 28 întreprinderi de stat sau 43,1% au obținut *profit net mai mare de 1 milion lei*. Cele mai mari profituri fiind înregistrate de către:

- Î.S. „Moldelectrica” - 54,3 mil. lei;
- Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” - 49,4 mil. lei;
- Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 37,3 mil. lei;
- Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate Mileștii Mici” – 6,7 mil. lei;
- Î.S. Institutul de Geodezie, Prospectiuni Tehnice si Cadastru „INGEOCAD” - 5,8 mil. lei;
- Î.S. pentru Silvicultură „Călărași” - 5,1 mil. lei;
- Î.S. Silvo-Cinegetică „Strășeni” – 4,1 mil. lei.

Rentabilitatea veniturilor din vânzări (profit net/venituri din vânzări) a întreprinderilor de stat care au înregistrat în anul 2021 profit net (65 întreprinderi) constituie 10,0%, aceasta relatând despre faptul că în perioada analizată, întreprinderile respective au obținut, per total, 10,0 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

Din 65 întreprinderi de stat cu profit net, la 21 întreprinderi se observă o *diminuare* cu circa 15,3 mil. lei a *profitului net* comparativ cu anul 2020, cele mai semnificative micșorări fiind înregistrate la:

- Institutul de Geodezie, Prospecțiuni Tehnice și Cadastru „INGEOCAD” - 3,5 mil. lei;

- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” – 2,7 mil. lei;

- Î.S. „Radiocomunicații” – 2,3 mil. lei;

- Î.S. „Detașamentul de Paza Paramilitară” – 1,4 mil. lei;

- Î.S. Întreprinderea Editorial-Poligrafică „Știința” - 1,2 mil. lei;

- Î.S. specializată de executarea lucrărilor de explozie „INMEX” – 1,2 mil. lei.

Concomitent, este de remarcat că din numărul total al întreprinderilor de stat ce au generat pierderi nete (41 întreprinderi), 13 întreprinderi sau 31,7% din numărul total al întreprinderilor cu pierderi au înregistrat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei* (întrucât a avut loc depășirea considerabilă a cheltuielilor comparativ cu veniturile înregistrate în anul 2020), cele mai mari pierderi fiind obținute de:

- Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 70,0 mil. lei;

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 61,6 mil. lei;

- Î.S. „Moldtraselectro” – 20,0 mil. lei;

- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” – 10,5 mil. lei;

- Î.S. Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGEOM”- 10,3 mil. lei;

- Î.S. „Poșta Moldovei” – 8,3 mil. lei.

La fel, s-a constatat că 12 întreprinderi de stat, care în anul 2020 au înregistrat profit net în mărime totală de 6,9 mil. lei, în anul 2021 au generat pierderi nete în mărime de 87,1 mil. lei, cele mai mari decalaje fiind reflectate în tabelul 2.6.

Tabelul 2.6

Întreprinderile de stat cu cel mai mare decalaj între profitul net înregistrat în anul 2020 și pierderea netă aferentă anului 2021

mil. lei

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii	Profit net, anul 2020	Pierdere netă, anul 2021	Diferența
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	0,8	70,0	-70,8
2.	Î.S. Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGEOM”	0,2	10,3	-10,5
3.	Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”	2,1	-2,3	-4,4
4.	Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Benderi”	1,2	0,5	-1,7
5.	Î.S. „Servicii Pază”	0,2	1,7	1,9
6.	Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	1,0	0,6	1,6
7.	Î.S. Editura Didactică de Stat „Lumina”	0,8	0,4	1,2
8.	Î.S. Editura „Universul”	0,6	0,3	0,9

Raportul dintre totalul pierderii netă a întreprinderilor de stat, care în anul 2021 au generat pierderi nete și veniturile din vânzări obținute de acestea constituie aproximativ 14,8%, ceea ce semnifică faptul că, întreprinderile respective înregistrează per total în anul de raportare 14,8 bani pierderi nete la 1 leu venituri din vânzări.

Analiza creanțelor și datoriilor

Întreprinderile de stat la finele anului 2021 au înregistrat *creanțe și alte active totale* în valoare de 2167,5 mil. lei, acestea fiind cu 64,9 mil. lei mai mari comparativ cu valoarea înregistrată la începutul anului analizat. La 31.12.2021, majoritatea creanțelor și altor active ale întreprinderilor de stat sunt constituite din creanțe curente și alte active circulante, acestea reprezentând 1338,1 mil. lei (sau 61,7%). Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate au înregistrat 829,4 mil. lei (sau 38,3%).

După cum se observă din figura 2.8, majorarea creanțelor și altor active a întreprinderilor a fost generată de majorarea creanțelor curente și a altor active circulante cu 75,4 mil. lei. Totodată, creanțele pe termen lung și alte active imobilizate s-au micșorat cu 10,5 mil. lei față de începutul anului 2021.

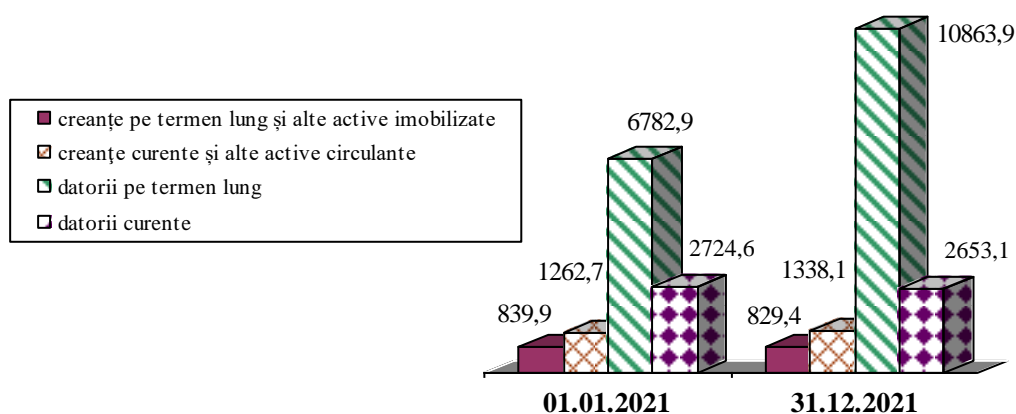

Figura 2.1. Evoluția creanțelor și altor active(imobilizate/circulante) și datoriilor întreprinderilor de stat în perioada anului 2021, mil. lei

În partea ce ține de *datoriile întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2021, valoarea acestora s-a majorat cu 4009,5 mil. lei. Astfel, datoriile întreprinderilor de stat, în sumă totală de 13517,0 mil. lei la finele anului 2021, au fost constituite din: datorii pe termen lung în proporție de 80,4% sau 10863,9 mil. lei și din datorii curente – 19,6% sau 2653,1 mil. lei.

În anul 2021, atât datoriile pe termen lung au înregistrat o majorare valorică în raport cu începutul anului 2021 cu 4081,0 mil. lei, iar datoriile pe termen scurt s-au micșorat cu 71,5 mil. lei.

De remarcat, de asemenea, că o parte semnificativă din datorii pe termen lung revine terenurilor întreprinderilor de stat, primite în gestiune economică și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „datorii pe termen lung”.

În rezultatul analizei situațiilor financiare, s-a constatat că la situația din 31.12.2021, la 78 întreprinderi de stat sau 73,6% din totalul întreprinderilor monitorizate *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămîne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri țintite spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare, precum și măsuri orientate spre impulsivarea activității întreprinderilor, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Suplimentar, se enunță că cele mai mari majorări și diminuări ale datoriilor (curente și pe termen lung) sunt reflectate în următorul tabel.

Tabelul 2.7

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor întreprinderilor de stat în anul 2021

mil. lei

Nr. d/o	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2020		Nr. d/o	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2020	
	Denumirea întreprinderii	Valoarea majorării		Denumirea întreprinderii	Valoarea diminuării
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	3849,0	1.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	23,4
2.	Î.S. „Poșta Moldovei”	96,9	2.	Î.S. specializată de executarea lucrărilor de explozie „INMEX”	5,0
3.	Antreprenoriatului Liber „Expo-Business-Chișinău”	40,1	3.	Î.S. „Direcția bazinieră de gospodărire a apelor”	4,4
4.	Î.S. „Moldelectrica”	26,2	4.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	4,1
5.	Î.S. „Moldtranelectro”	19,1	5.	Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Criuleni”	2,8
6.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	17,2	6.	Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni”	2,7
7.	Î.S. Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creanga”	10,1	7.	Î.S. pentru Silvicultură „Edineț”	2,6
8.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor	3,9	8.	Î.S. „Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice”	2,5
9.	Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan-Vodă”	3,8	9.	Î.S. „Silvo-Cinegetică Cimișlia”	2,4
10.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA”	2,7	10.	Î.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva”	2,1
11.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	2,7	11.	Î.S. pentru Silvicultură „Hincești-Silva”	2,1

În partea ce ține de mărimea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat*, se menționează că la situația din 31.12.2021, valoarea acestora s-a majorat în raport cu începutul anului 2020 cu 12,9 mil. lei. Astfel, mărimea *provizioanelor ale întreprinderilor de stat* la finele anului 2021 a constituit 71,1 mil. lei.

În rezultatul analizei provizioanelor, s-a constatat că la situația din 31.12.2021, numai la 78 întreprinderi de stat sau 73,6% din totalul întreprinderilor monitorizate sunt constituite provizioane. Astfel, se menționează că provizioane se constituie pentru datoriile entității față de personal privind concediile de odihnă, pensiile, recompensele pentru rezultatele activității anuale și alte plăți rezultate din contractele colective și individuale de muncă; pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor, care se constituie pentru acoperirea cheltuielilor de reparații și deservirii în cursul perioadei de garanție a bunurilor vândute, pentru returnările și reducerile de preț la

bunurile vândute și pentru alte garanții care rezultă din contractele încheiate cu cumpărătorii/clientii; pentru impozite care se constituie pentru diferențele de impozite rezultate din controalele inițiate și nefinisate; impozite pentru care entitatea are deschise procese în instanțele judecătorești, precum și în alte situații care pot genera datorii aferente impozitelor și taxelor, inclusiv majorări de întârziere (penalități) și amenzi și etc., ceea ce va aduce plus valoare activității întreprinderilor de stat.

Analiza riscurilor bugetar-fiscale a întreprinderilor de stat

În contextul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente activității economico-financiare a întreprinderilor de stat, a fost efectuată analiza detaliată a principalilor indicatori economico-financiar a celor mai mari întreprinderi de stat, selectate după active, venituri din vânzări și datorii înregistrate.

Potrivit datelor din tabelul 2.8, se atestă că veniturile din vânzări totale ale întreprinderilor selectate reprezintă 69,6% din veniturile din vânzări înregistrate în anul 2021 de către toate întreprinderile de stat monitorizate, activele acestora reprezintă 88,5% din totalul activelor întreprinderilor de stat, iar datoriile (curente și pe termen lung) – 94,9% din suma datoriilor totale ale întreprinderilor de stat.

Drept rezultat al analizei detaliate efectuate, se atestă că indicatorii înregistrați de Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” și Î.S. „Radiocomunicații”, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA” și Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”, Î.S. „Moldelectrica” sunt pozitivi și nu prezintă riscuri fiscale imediate din punct de vedere al activității desfășurate.

Un nivel înalt de lichiditate se înregistrează la Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, Î.S. „Radiocomunicații” și Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”, ceea ce poate semnala că o parte din mijloacele de plată sunt înghețate în stocuri care nu aduc venit.

Tabelul 2.8

Analiza principalilor indicatori economici aferenți activității unor întreprinderi de stat, la 31.12.2021

<i>Nr. d/o</i>	<i>Denumirea întreprinderii</i>	<i>Active, mil. lei</i>	<i>Datorii, mil. lei</i>	<i>Provizioane, mil. lei</i>	<i>Venituri din vânzări, mil. lei</i>	<i>Profit net (pierdere netă), mil. lei</i>	<i>Lichiditatea curentă³, coef.</i>	<i>Marja profitului operațional⁴, %</i>	<i>Levierul financiar⁵, coef.</i>
1.	Î.S. „Moldelectrica”	2065,6	914,5	13,9	642,9	54,3	2,94	11,13	1,82
2.	Î.S. „Modtranselectro”	601,4	691,3	-	-	-20,0	0,92	-	-6,68
3.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	473,9	26,8	6,5	374,6	49,4	12,07	18,24	1,08
4.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	3886,5	862,4	-	624,7	-61,6	1,15	-13,96	1,29
5.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	16999,1	9543,3	8,4	1,6	-70,0	1,67	-4655,06	2,28
6.	Î.S. „Poșta Moldovei”	637,3	423,5	18,5	425,5	-8,3	0,86	-1,63	3,26
7.	Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA”	239,4	12,8	7,0	144,1	3,1	6,97	5,74	1,09
8.	Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	324,9	270,3	-	101,3	3,2	76,5	3,69	5,95

³ Se calculează ca raport dintre activele circulante și datoriile curente ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de 1.

⁴ Se calculează ca raport dintre rezultatul din activitatea operațională și veniturile din vânzări ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să depășească rata dobânzii pentru creditele contractate.

⁵ Se calculează ca raport dintre activele totale/pasivele totale și capitalul propriu al întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mic ca 2.

Nr. d/o	Denumirea întreprinderii	Active, mil. lei	Datorii, mil. lei	Provizioane, mil. lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă ³ , coef.	Marja profitului operațional ⁴ , %	Levierul financiar ⁵ , coef.
9.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	303,6	68,4	-	12,2	-10,5	0,39	-87,90	1,29
10.	Î.S. „Radiocomunicații”	158,9	3,6	-	56,6	2,3	62,99	4,84	1,02
11.	Î.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	141,3	15,0	1,3	39,0	6,7	12,53	6,75	1,13

O diminuare a indicatorilor de rezultat au fost înregistrate la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, Î.S. „Poșta Moldovei”, și Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Moldtranselectro” și anume: diminuarea considerabilă a veniturilor din vânzări, înregistrarea pierderilor din activitatea operațională, creșterea pierderilor nete. Suplimentar, se remarcă că, Î.S. „Moldelectrica” nu are un grad înalt de îndatorare, cu toate acestea marea majoritate a împrumuturilor pe termen lung sunt contractate în valută străină, motiv pentru care întreprinderea poate fi expusă riscului valutar.

Se atestă de asemenea că Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Poșta Moldovei”, și Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” înregistrează pierderi din activitatea operațională, respectiv o marjă a profitului operațional negativă, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea ulterioară a activității dacă măsuri de redresare nu se întreprind.

Indicatorii de rezultat ai Î.S. „Calea Ferată din Moldova” înregistrează ameliorarea ușoară a indicatorilor comparativ cu situația aferentă anului 2020 și anume: majorarea ușoară a veniturilor din vânzări și reducerea pierderilor brute. Totodată, întreprinderea înregistrează pierderi din activitatea operațională și ca rezultat reducerea pierderilor nete în mărime de 154,3 mil. lei. În același timp, întreprinderea de stat continuă să întâmpine unele dificultăți la onorarea angajamentelor asumate.

În același timp, nivelul lichidității curente al Î.S. „Moldtranselectro” și Î.S. „Poșta Moldovei” și Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” se poziționează sub limita minimă recomandată, ceea ce poate crea dificultăți la onorarea obligațiilor curente, precum și marja profitului operațional indică valoare negativă.

O situație dificilă se atestă la Î.S. „Moldtranselectro”, care la fel continuă înregistrarea unui capital propriu negativ, respectiv o insuficiență de resurse proprii pentru finanțarea activelor sale. Este de remarcat că, întreprinderea nu înregistrează venituri din vânzări, activitatea de bază fiind îndreptată pe gestionarea datoriilor debitoare și creditoare proprii, precum și cele preluate de la întreprinderile din sectorul electroenergetic în proces de privatizare, în conformitate cu Legea nr. 336/1999 cu privire la restructurarea datoriilor întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Incertitudinea cu privire la recuperarea anumitor creanțe poate afecta sustenabilitatea activității întreprinderii.

Un levier financiar de 3,26 (înalt) se înregistrează la Î.S. „Poșta Moldovei”, cauzat în special de înregistrarea sumelor considerabile aferente datoriilor, precum și

a valorii terenurilor aflate în gestiunea economică a întreprinderii, sume care de altfel nu generează costuri suplimentare (dobânzi) pentru întreprindere. Activitatea Î.S. „Poșta Moldovei” în anul 2021 se apreciază ca fiind una negativă, avînd în vedere inclusiv generarea pierderilor nete, neluînd în seamă creșterea veniturilor din vânzări (cu 28,2 mil. lei), totodată înregistrînd pierderi din activitatea operațională în mărime de 33,0 mil. lei, motiv pentru care generează anumite riscuri fiscale.

Concluzionînd asupra celor analizate, se constată necesitatea supravegherii mai dure a activității tuturor întreprinderilor de stat pentru a asigura administrarea eficientă a activității lor; menținerea costurilor și cheltuielilor la un nivel optim care să permită înregistrarea rezultatului pozitiv din activitatea desfășurată; valorificarea eficientă a stocurilor; monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice și întreprinderea măsurilor convenite în vederea recuperării acestora pentru a nu admite creanțe compromise etc.

III. Rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Efectuînd monitoringul financiar al activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare – societăți comerciale), s-a constatat că potrivit bilanțului generalizat, *valoarea totală a activelor* societăților comerciale la situația din 31.12.2021 este de 20054,8 mil. lei, care s-a majorat în perioada de gestiune cu 1399,0 mil. lei.

Analizînd *structura activelor* societăților comerciale, se atestă că majoritatea activelor societăților comerciale este reprezentată de activele imobilizate – 70,5% sau 14133,3 mil. lei, în timp ce activele circulante constituie 29,5% din cuantumul total al activelor societăților comerciale sau 5921,5 mil. lei. În particular, activele societăților comerciale sunt constituite în mare parte din imobilizări corporale – 67,9% sau 13625,5 mil. lei și creanțe curente și alte active circulante – 20,9% sau 4205,9 mil. lei. Celelalte elemente de activ dețin ponderi minoritare în structura activelor societăților comerciale.

Majorarea activelor circulante a fost condiționată de majorarea valorică a altor creanțe curente și alte active circulante cu 1680,1 mil. lei, a numerarului și alte documente bănești cu 172,0 mil. lei, a investițiilor financiare curente – cu 22,0 mil. lei, a imobililor corporale - cu 11,7 mil. lei și a stocurilor - cu 8,8 mil. lei.

Este de remarcat că majorarea activelor societăților comerciale la situația din 31.12.2021 s-a datorat preponderent creșterii considerabile a activelor S.A. „EnegoCom” care a înregistrat un volum de active în mărime de 2094,4 mil. lei, majorîndu-se cu 1705,8 mil. lei, comparativ cu situația din 01.01.2021, a activelor S.A. „Loteria Națională a Moldovei” care a înregistrat un volum de active în mărime de 190,8 mil. lei, majorîndu-se cu 119,9 mil. lei, comparativ cu situația din 01.01.2021, S.R.L. Arena Națională circa 748,0 mil. lei, majorîndu-se cu 67,1 mil. lei,

precum și S.A. „RED Nord” care a înregistrat un volum de active în mărime de 2958,2 mil. lei, majorându-se cu 40,8 mil. lei, comparativ cu situația din 01.01.2021.

Tabelul 3.1

Analiza structurii activelor (patrimoniului) societăților comerciale, în dinamică

Grupe de active	01.01.2021		31.12.2021		Abaterea, (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5=3-1</i>	<i>6=4-2</i>
1. Imobilizări necorporale	423,6	2,3	363,8	1,8	-59,8	-0,5
2. Imobilizări corporale	13613,8	73,0	13625,5	67,9	+11,7	-5,1
3. Investiții financiare pe termen lung	34,9	0,2	34,0	0,2	-0,9	-
4. Creanțe pe termen lung și alte active imobilizate	544,9	2,9	110,0	0,6	-434,9	-2,3
Total active imobilizate	14617,2	78,4	14133,3	70,5	-483,9	-7,9
1. Stocuri	1018,3	5,4	1027,1	5,1	+8,8	-0,3
2. Creanțe curente și alte active circulante	2525,8	13,5	4205,9	20,9	+1680,1	+7,4
3. Investiții financiare curente	32,0	0,2	54,0	0,3	+22,0	+0,1
4. Numerar și alte documente bănești	462,5	2,5	634,5	3,2	+172,0	+0,7
Total active circulante	4038,6	21,6	5921,5	29,5	+1882,9	+7,9
Total active	18655,8	100	20054,8	100	+1399,0	X

De asemenea, se atestă că majoritatea grupelor de active imobilizate s-au micșorat valoric comparativ cu începutul anului 2021 și anume: creanțelor pe termen lung și alte active imobilizate s-au redus cu 434,9 mil. lei, cu excepția imobilizărilor corporale cu - 59,8 mil lei și investițiilor financiare pe termen lung - cu 0,9 mil.lei, totodată se atestă majorarea imobilizărilor corporale cu 11,7 mil. lei față de anul precedent.

Totodată, se observă că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 11 societăți comerciale înregistrează majorări ale activelor totale comparativ cu situația din 01.01.2021, iar 19 societăți comerciale înregistrează diminuări ale activelor totale și la o societate comercială (S.A. „Hotel Chișinău”) mărimea activelor a rămas aceeași comparativ cu situația din 01.01.2021.

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale sînt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3.2

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale activelor societăților comerciale

mil. lei

Nr. d/o	Majorări ale activelor comparativ cu 01.01.2021		Nr. d/o	Diminuări ale activelor comparativ cu 01.01.2021	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „EnergoCom”	+1705,8	1.	S.A. „Termoelectrica”	-371,7
2.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	+119,9	2.	S.A. „Moldtelecom	-62,9
3.	S.R.L. „Arena Națională”	+63,7	3.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	-40,0
4.	S.A. „RED Nord”	+40,8	4.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	-26,0
5.	S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”	+22,9	5.	S.A. Franzeluța”	- 22,4

În contextul celor analizate, se menționează că *rentabilitatea activelor (rentabilitatea economică)* înregistrată de către societăți în anul 2021 (*raportul dintre profitul pînă la impozitare/valoarea medie a activelor*) a constituit *per ansamblu*

1,87%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu active s-au obținut de către societățile comerciale 1,87 bani profit până la impozitare.

Analiza capitalului propriu

Capitalul propriu (patrimoniul net) al societăților comerciale constituie 11792,3 mil. lei la situația din 31.12.2021, micșorându-se cu 42,5 mil. lei față de începutul perioadei analizate, micșorarea fiind determinată în principal de diminuarea rezervelor cu 203,2 mil. lei, profitului cu 177,3 mil. lei, rezervelor din reevaluare – cu 32,3 mil. lei și a altor elemente de capital propriu cu 6,2 mil. lei.

Tabelul 3.3

Analiza structurii și evoluției pasivelor societăților comerciale, în dinamică

Grupe de pasive	01.01.2021		31.12.2021		Abaterea (+/-)	
	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	Cota, %	Suma, mil. lei	p.p.
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
1. Capital social și neînregistrat	3843,0	20,6	4219,4	21,0	+376,4	+0,4
2. Prime de capital	8,4	0,1	8,5	0,1	+0,1	-
3. Rezerve	2888,0	15,5	2684,8	13,4	-203,2	-2,1
4. Profit (pierdere)	3465,2	18,5	3287,9	16,4	-177,3	-2,1
5. Rezerve din reevaluare	1490,1	8,0	1457,8	7,2	-32,3	-0,8
6. Alte elemente de capital propriu	140,1	0,7	133,9	0,7	-6,2	-
Total capital propriu	11834,8	63,4	11792,3	58,8	-42,5	-4,6
Datorii pe termen lung	4284,2	23,0	3903,8	19,5	-380,4	-3,5
Datorii curente	2423,6	13,0	4270,3	21,3	+1846,7	+8,3
Total datorii	6707,8	36,0	8174,1	40,8	+1466,3	+4,8
Provizioane	113,2	0,6	88,4	0,4	-24,8	-0,2
Total pasive	18655,8	100	20054,8	100	+1399,0	x

* - includ și datorii al căror termen de achitare nu a parvenit

Este de remarcat că micșorarea capitalului propriu al societăților comerciale se datorează micșorării capitalului propriu S.A. „Termoelectrica” în anul 2021, mărimea căruia la situația din 31.12.2021 a constituit 522,5 mil. lei, la S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 119,6 mil. lei. De asemenea, se atestă o micșorare a capitalului propriu S.A. „Franzeleța” cu 11,5 mil. lei și S.A. „Răut” cu 10,1 mil. lei.

La fel, este de remarcat că, la finele anului 2021, se atestă o creștere a capitalului social și neînregistrat al societăților comerciale cu 376,4 mil. lei, mai mare comparativ cu începutul anului 2021 și a primelor de capital cu 0,1 mil. lei, potrivit situațiilor financiare ale entităților. Totodată, se atestă că, majorarea capitalului social per total societăți comerciale a fost condiționată de majorarea capitalului social în anul 2021 la S.A. „EnergoCom” cu 307,1 mil. lei și la S.R.L. „Arena Națională” cu 67,7 mil. lei. Suplimentar la cele expuse, se menționează că aproximativ 22,8% din valoarea capitalului propriu al societăților comerciale monitorizate sunt reprezentate de rezerve, care includ capitalul de rezervă, rezervele statutare și alte rezerve.

Valoarea rezervelor totale la situația din 31.12.2021 a constituit 2684,8 mil. lei și s-a diminuat în perioada de gestiune cu 203,2 mil. lei. În acest context, se evidențiază că cele mai mari rezerve la situația din 31.12.2021 se înregistrează la S.A. „Termoelectrica” (1055,5 mil. lei), S.A. „RED Nord” (364,2 mil. lei), S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”

(364,1 mil. lei), S.A. „Franzeluța” (234,4 mil. lei), S.A. „Barza Albă” (170,6 mil. lei), S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” (112,6 mil. lei), S.A. „Răut” – 95,0 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (83,4 mil. lei) și S.A. „EnergoCom” (60,8 mil. lei), etc.

Totodată, se menționează că din numărul total al societăților comerciale, la situația din 31.12.2021, *18 societăți comerciale sau 58,1% înregistrează pierderi care în mare parte s-au diminuat față de 01.01.2020*, inclusiv în condițiile existenței unui volum considerabil de rezerve.

Conform art.44 din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, capitalul de rezervă poate fi folosit pentru acoperirea pierderilor societății și/sau la majorarea capitalului ei social. Totodată, pct.18 din Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” aprobat prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 118/2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate prevede faptul că rezervele se utilizează în baza deciziei organului de conducere împuternicit al entității. Prin urmare, se consideră oportună examinarea de către organele de conducere ale societăților comerciale (adunarea generală a acționarilor/consiliu/organul executiv) a *posibilităților de utilizare a unei cote din rezervele acumulate pentru acoperirea pierderilor anilor precedenți, și după caz pentru majorarea capitalului social, prin aprobarea deciziilor corespunzătoare în acest sens.*

Concomitent, se atestă că 16 societăți comerciale sau 51,6% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat *o majorare a capitalului propriu* în sumă totală de 661,6 mil. lei (din cauza înregistrării în special a profitului net al perioadei de gestiune, majorării capitalului social, majorării rezervelor și/sau altor elemente de capital propriu, reflectării corecțiilor pozitive ale rezultatelor anilor precedenți).

Cele mai considerabile majorări ale capitalului propriu au fost înregistrate de:

- S.A. „EnergoCom” - cu 301,9 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - cu 105,6 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” - cu 87,2 mil. lei;
- S.R.L. „Arena Națională” - cu 64,2 mil. lei;
- S.A. „RED Nord” - cu 47,7 mil. lei;
- S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” -22,0 mil. lei;
- S.A. „Cet-Nord” – 18,7 mil. lei.

De altfel, 14 societăți comerciale sau 45,2% din totalul societăților comerciale monitorizate, au înregistrat *o micșorare a capitalului propriu* cu 704,1 mil. lei. Cele mai considerabile diminuări ale capitalului propriu, cauzate preponderent de înregistrarea pierderii nete a perioadei de gestiune, utilizarea profitului nerepartizat al anilor precedenți, reflectarea pierderilor neacoperite ale anilor precedenți și/sau reflectarea corecțiilor negative ale rezultatelor anilor precedenți, au fost înregistrate de:

- S.A. „TermoElectrica” – cu 522,5 mil. lei;
- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – cu 119,6 mil. lei;
- S.A. „Franzeluța” – cu 11,5 mil. lei;
- S.A. „Răut” – cu 10,1 mil. lei;
- S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapar” – 10,0 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Soroca” – cu 7,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni” – cu 7,6 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Cahul” – cu 5,9 mil. lei.

Suplimentar, se menționează că S.A. „Loteria Națională a Moldovei” la situația din 31.12.2021 înregistrează valoare pozitivă a capitalului propriu comparativ cu valoarea negativă a acestuia înregistrată la situația din 01.01.2021. Concomitent, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” înregistrează la 31.12.2021 capital propriu negativ, iar S.A. Hotel „Chișinău” nu a înregistrat modificări a capitalului propriu.

Totodată, la sfârșitul anului 2021, din numărul total al societăților comerciale, 5 societăți comerciale (S.A. „Arena Națională”, S.A. „Drumuri Edineț”, S.A. „Drumuri Strășeni”, S.A. „Drumuri Soroca” și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”) la situația din 31.12.2022 au înregistrat un capital propriu mai mic decât capitalul social și înregistrat. În contextul dat, se remarcă:

- potrivit art.37 al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni, valoarea activelor nete ale societății pe acțiuni nu poate fi mai mică decât mărimea capitalului ei social. Dacă, la expirarea a 3 ani financiari consecutivi, *cu excepția primului an financiar*, valoarea activelor nete ale societății, potrivit bilanțului anual al societății, va fi mai mică decât mărimea capitalului social, orice acționar al societății este în drept să ceară adunării generale anuale a acționarilor adoptarea uneia din *următoarele hotărâri*: cu privire la reducerea capitalului social; cu privire la majorarea valorii activelor nete prin efectuarea de către acționarii societății a unor aporturi suplimentare în modul prevăzut de statutul societății; cu privire la dizolvarea societății; cu privire la transformarea societății în altă formă juridică de organizare;

- potrivit art.35 al Legii nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, societatea este obligată să-și reducă capitalul social dacă la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor, valoarea activelor nete ale societății este mai mică decât capitalul social și asociații nu acoperă pierderile survenite. În cazul menționat, adunarea generală a asociaților este obligată să decidă reducerea capitalului social până la mărimea capitalului social efectiv vărsat sau până la valoarea activelor nete determinată în conformitate cu prevederile legale. În cazul în care, în urma reducerii valorii activelor nete, aceasta va fi sub quantumul minim al capitalului social stabilit de legislație, asociații sunt obligați să lichideze societatea, dacă nu vor acoperi pierderile.

În acest context, se evidențiază că numai S.R.L. „Arena Națională” înregistrează depășirea capitalului social față de capitalul propriu atât la 01.01.2021, cât și la 31.12.2021, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea activității economice

normale a entităților, dacă nu se vor întreprinde acțiuni de redresare. Respectiv, anumite măsuri cu privire la activitatea ulterioară a societăților prenotate sunt necesare de întreprins pentru a diminua riscurile fiscale aferente.

Reieșind din cele expuse, se menționează că *rentabilitatea capitalului propriu (rentabilitatea financiară)* înregistrată de către societățile comerciale în anul 2021 (*raportul dintre profitul net/valoarea medie a capitalului propriu*) a constituit per ansamblu 2,66%, ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2021, s-au obținut de către societățile comerciale 2,66 bani profit net.

Analiza indicatorilor de rezultat

Potrivit situației de profit și pierdere, se atestă că în anul 2021 societățile comerciale au înregistrat per total un profit brut în mărime de 1352,4 mil. lei și este cu 81,9 mil. lei, mai mare comparativ cu valoarea aferentă anului 2020, întrucât a avut loc o majorare a costului vânzării (cu 3181,8 mil. lei) concomitent cu majorarea veniturilor din vânzări (cu 3263,7 mil. lei).

Tabelul 3.4

Analiza indicatorilor de rezultat a societăților comerciale

Nr. d/o	Indicatori	2020, mil. lei	2021, mil. lei	Devierea,+/- mil. lei
1.	Venituri din vânzări	14289,2	17552,9	+3263,7
2.	Costul vânzării	13018,7	16200,5	+3181,8
3.	Pofitul brut	1270,5	1352,4	+81,9
4.	Alte venituri din activitatea operațională	289,2	348,9	+59,7
5.	Cheltuieli de distribuire	488,7	488,1	-0,6
6.	Cheltuieli administrative	434,0	451,6	+17,6
7.	Alte cheltuieli din activitatea operațională	282,6	408,3	+125,7
8.	Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	354,3	353,1	-1,2
9.	Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	-79,9	22,9	+102,8
10.	Profit (pierdere) până la impozitare	274,4	376,0	+101,6
11.	Cheltuieli privind impozitul pe venit	25,3	62,5	+37,2
12.	Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	249,1	313,5	+64,4

Din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 14 societăți au înregistrat o majorare a veniturilor din vânzări cu 5361,7 mil. lei, iar 16 societăți comerciale au înregistrat în anul 2021 o micșorare a veniturilor din vânzări cu 2098,0 mil. lei. Totodată, S.R.L. „Arena Națională” nu înregistrează venituri din vânzări în anul 2021.

Cele mai mari majorări ale veniturilor din vânzări s-au înregistrat la S.A. „Loteria Națională a Moldovei” - cu 3939,0 mil. lei, S.A. „TermoElectrica” – cu 686,6 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” – cu 506,5 mil. lei, S.A. „CET Nord” – cu 85,4 mil. lei, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” - cu 53,2 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - cu 29,9 mil. lei, și S.A. „RED Nord” – cu 25,0 mil. lei.

De altfel, *cele mai mari diminuări ale veniturilor din vânzări* în raport cu anul 2020, se înregistrează la S.A. „Energocom” - cu 1798,0 mil. lei, S.A. „Drumuri Ialoveni” - cu 121,4 mil. lei, S.A. „Drumuri Soroca” – 44,4 mil. lei, S.A. „Drumuri

Cahul” - cu 30,1 mil. lei, S.A. „Drumuri Criuleni” - cu 20,5 mil. lei și S.A. „Drumuri Rîșcani” - cu 15,1 mil. lei.

Este de remarcat că, micșorarea veniturilor din vânzări atrage după sine diminuarea taxei pe valoarea adăugată încasată în bugetul de stat și prezintă un *risc fiscal pentru bugetul public național*.

Concomitent, în perioada anului 2021 societățile comerciale au înregistrat cheltuieli din activitatea operațională în valoare de 1348,0 mil. lei, acestea fiind cu 142,7 mil. lei mai mari în raport cu perioada anului 2020. Din totalul cheltuielilor din activitatea operațională ale societăților comerciale, 36,2% le revin cheltuielilor de distribuire (488,1 mil. lei), 33,5% - cheltuielilor administrative (451,6 mil. lei) și 30,3% - altor cheltuieli din activitatea operațională (408,3 mil. lei). Toate tipurile de cheltuieli din activitatea operațională per total societăți comerciale, cu excepția cheltuielilor de distribuire, au înregistrat majorări comparativ cu anul 2020.

De asemenea, se remarcă faptul că în anul 2021 societățile comerciale au înregistrat per total **profit din activitatea operațională** în mărime de 353,1 mil. lei sau cu 1,2 mil. lei mai puțin față de anul 2020.

În particular, se menționează că din numărul total al societăților comerciale monitorizate, 14 societăți au înregistrat **pierderi din activitatea operațională** (întrucât cheltuielile din activitatea operațională depășesc veniturile din activitatea operațională), cele mai mari fiind înregistrate de S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (91,7 mil. lei), S.A. „CET Nord” (37,2 mil. lei), S.A. „Franzețuța” (10,2 mil. lei), S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapar” (9,6 mil. lei), S.A. „Drumuri Soroca” (7,4 mil. lei), S.A. „Drumuri Ialoveni” – 6,5 mil. lei, S.A. „Răut” (6,1 mil. lei), S.A. „Drumuri Cahul”- 5,5 mil. lei, S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” (4,9 mil. lei) și S.R.L. „Arena Națională” (3,9 mil. lei).

La fel, în anul 2021 societățile comerciale au înregistrat per total **profit din alte activități** în mărime de 22,9 mil. lei, comparativ cu **pierderile din alte activități** în mărime de 79,9 mil. lei, obținute per total societăți în anul 2020.

Respectiv, profitul perioadei de gestiune pînă la impozitare constituie 376,0 mil. lei sau cu 101,6 mil. lei mai mult față de profitul obținut per total de societăți în anul 2020. Prin urmare, avînd în vedere cheltuielile privind impozitul pe venit, în rezultatul activității economico-financiare, în ansamblu, **societățile comerciale au obținut profit net** în mărime de 313,5 mil. lei sau cu 64,4 mil. lei mai mult față de anul precedent celui analizat.

Tabelul 3.5

Situația financiară a societăților comerciale în anii 2020 - 2021

Anul	Au activat cu pierderi	Au activat cu profit	Rezultat financiar nul
------	------------------------	----------------------	------------------------

	<i>Numărul entităților economice supuse analizei</i>	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %	suma, mil. lei	numărul ent. ec.	ponderea, %
A	1	2	$3=2/1*100$	4	5	$6=5/1*100$	7	8	$6=8/1*100$
2020	33	11	33,3	52,4	21	63,6	301,2	1	3,0
2021	31	15	48,4	172,8	15	48,4	486,3	1	3,2

Analizînd datele tabelului de mai sus, se atestă că *mărimea totală a pierderilor nete* înregistrate de societățile comerciale cu pierderi, s-au majorat de la 52,4 mil. lei în 2020 la 172,8 mil. lei în 2021. În același timp *profitul net total* obținut de societățile comerciale s-a majorat de la 301,2 mil. lei în 2020 pînă la 486,3 mil. lei în anul 2021.

Din 15 societăți comerciale ce au obținut profit net în anul 2021, 10 societăți sau 66,7 % înregistrează *profit net mai mare de 1 milion lei*.

Cele mai mari profituri nete au fost obținute de către:

- S.A. „Termoelectrica” – 177,9 mil. lei;
- S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 105,6 mil. lei;
- S.A. „Moldtelecom” – 91,5 mil. lei;
- S.A. „RED NORD” – 51,3 mil. lei;
- S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” – 29,7 mil. lei;
- S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova” – 9,0 mil. lei.

Deopotrivă, din 15 societăți comerciale ce au generat pierderi nete, 13 societăți comerciale sau 86,7% au generat *pierderi nete mai mari de 1 milion lei*, și anume:

- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” – 91,4 mil. lei;
- S.R.L. „CET NORD” – 17,3 mil. lei;
- S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaapararat” – 9,7 mil. lei;
- S.A. „Răut”- 9,5 mil. lei;
- S.A. „Franzețuța” – 12,5 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Ialoveni”- 6,6 mil. lei.

Din 15 societăți comerciale cu profit net, 4 societăți comerciale sau 26,7%, înregistrează în anul 2021 un profit net mai mic în raport cu valoarea înregistrată în anul 2020, din cauza mai multor factori: diminuarea profitului brut, majorarea cheltuielilor din activitatea operațională, diminuarea profitului din alte activități etc.

Micșorări ale profitului net au fost obținute de:

- S.A. „EnergoCom” – cu 15,8 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Criuleni” – cu 5,7 mil. lei;
- S.A. „Cartuș” – cu 1,9 mil. lei;
- S.A. „Drumuri Rîșcani” – cu 0,2 mil. lei.

Totodată, S.A. „Hotelul Chișinău” a înregistrat în anul 2020 rezultat financiar nul.

Rentabilitatea vânzărilor (profit net/venituri din vânzări) a societăților comerciale care în anul 2021 au înregistrat profit net constituie 1,79%, ceea ce

semnifică faptul că societățile respective au obținut în anul de gestiune 1,79 bani profit net la 1 leu venituri din vânzări.

De asemenea, se constată că, 9 societăți comerciale care în anul 2020, au înregistrat profit net în mărime de 157,2 mil. lei, în anul 2021 au generat pierderi nete în mărime de 128,1 mil. lei (cauzată inclusiv de diminuarea veniturilor din vânzări și prin urmare a profitului brut, generarea pierderilor din activitatea operațională și pierderilor din alte activități), fapt ce semnaleză o înrăutățire a activității economico-financiare la entități. Cele mai mari decalaje sunt reflectate în tabelul 3.6.

Tabelul 3.6

Societățile comerciale cu pierdere netă în anul 2021 și profit net înregistrat în anul 2020

mil. lei

Nr. d/o	Denumirea societății	Profit net, anul 2020	Pierdere netă, anul 2021	Diferența
1.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	152,4	-91,4	-243,8
2.	S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparatus”	0,6	-9,7	-10,3
3.	S.A. „Drumuri Soroca”	0,5	-7,4	-7,9
4.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	2,0	-6,6	-8,6
5.	S.A. „Drumuri Cahul”	0,9	-5,5	-6,4

În același timp, se constată că, S.A. „Termoelectrica” care în anul 2020, a înregistrat pierdere netă în mărime de 4,8 mil. lei, în anul 2021 a generat profit net în mărime de 177,9 mil. lei, la fel și S.A. „Loteria Națională a Moldovei” în anul 2020 a înregistrat pierdere netă în mărime de 10,4 mil. lei, iar în anul 2021 a generat profit net în mărime de 105,6 mil. lei. De asemenea, S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparatus” și S.A. „Drumuri Soroca” au înregistrat profit net în anul 2021 comparativ cu pierderile nete obținute în anul 2020.

Analiza creanțelor și datorțiilor

La finele anului 2021, valoarea totală a creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) ale societăților comerciale constituie 4315,8 mil. lei acestea fiind cu 1245,2 mil. lei mai mari față de începutul anului 2021. Creanțele curente și alte active circulante constituie 97,5% sau 4205,9 mil. lei din totalul creanțelor și altor active care s-au majorat cu 1680,1 mil. lei în raport cu începutul anului 2021.

Creanțele pe termen lung și alte active imobilizate, constituie 2,5% din totalul creanțelor și altor active sau 110,0 mil. lei, ceea ce reprezintă cu 434,9 mil. lei mai puțin față de valoarea înregistrată la începutul anului 2021.

Cele mai mari creanțe și alte active (imobilizate/circulante) s-au înregistrat la: S.A. „EnergoCom” (1851,2 mil. lei), S.A. „Termoelectrica” (1256,7 mil. lei), S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” (218,7 mil. lei), S.A. „Red Nord” (185,3 mil. lei), S.A. „Moldtelecom” (168,8 mil. lei), S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” (150,7 mil. lei), S.A. „CET-Nord” (134,5 mil. lei) și S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova” (129,3 mil. lei).

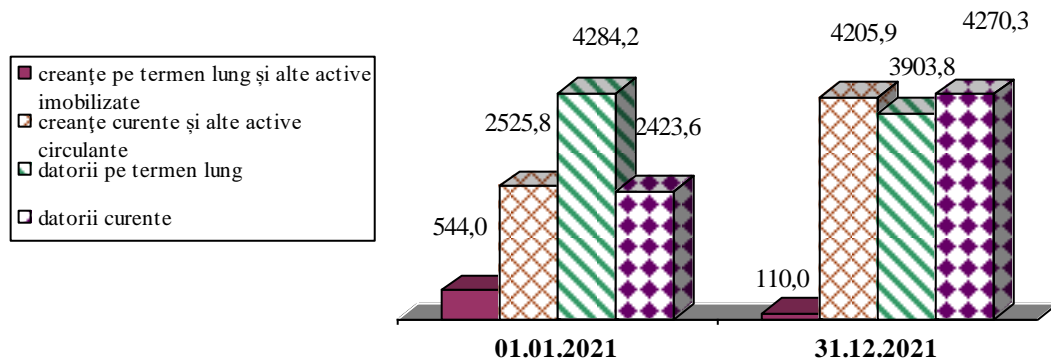

Figura 3.1. Evoluția creanțelor și altor active (imobilizate/circulante) și datoriilor ale societăților comerciale în perioada anului 2021, mil. lei

De asemenea, se atestă că pe parcursul anului 2021, datoriile societăților comerciale s-au majorat per total cu 1466,3 mil. lei și constituie 8174,1 mil. lei, preponderent din cauza majorării datoriilor curente.

Ponderea datoriilor pe termen lung în totalul datoriilor societăților este de 47,8% (sau 3903,8 mil. lei). Datoriile pe termen lung s-au micșorat în perioada de gestiune cu 380,4 mil. lei, iar datoriile curente s-a majorat, per ansamblu, cu 1846,7 mil. lei față de începutul anului 2021 și la data raportării constituie 4270,3 mil. lei sau 52,2% din totalul datoriilor societăților comerciale.

Cele mai considerabile majorări/diminuări ale datoriilor totale ale societăților comerciale comparativ cu 01.01.2021 sunt reflectate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3.7

Cele mai considerabile majorări și diminuări ale datoriilor societăților comerciale în anul 2021

mil. lei

Nr. d/o	Majorări a datoriilor comparativ cu 01.01.2021		Nr. d/o	Diminuări a datoriilor comparativ cu 01.01.2021	
	Denumirea entității	Valoarea majorării		Denumirea entității	Valoarea diminuării
1.	S.A. „Energocom”	1426,3	1.	S.A. „Moldtelecom”	145,6
2.	S.A. „Termoelectrica”	149,8	2.	S.A. „CET-Nord”	32,2
3.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	79,6	3.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	18,4
4.	S.A. „Drumuri Criuleni”	17,2	4.	S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”	12,5
5.	S.A. „Barza Albă”	14,5	5.	S.A. „Drumuri Cahul”	12,0
6.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	14,4	6.	S.A. „Franzețuța”	11,0
7.	S.A. „Institutul de Cercetări Științifice „Rif-Acvaaparat”	12,4	7.	S.A. „Răut”	8,3
8.	S.A. „Drumuri Edineț”	7,4	8.	S.A. Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo”	3,5

În rezultatul analizei situațiilor financiare, la 6 societăți comerciale sau 19,4% din totalul societăților monitorizate (S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Drumuri Căușeni, S.A. „Drumuri Edineț”, S.A. „Red- Nord”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și S.A. „CET-Nord” s-a constatat că la situația din 31.12.2021 *datoriile curente depășesc activele circulante*, fapt care poate genera dificultăți în activitatea agenților economici, dacă această situație rămîne neschimbată, or în acest caz urmează a fi întreprinse măsuri țintite spre diminuarea datoriilor curente, inclusiv prin reeșalonare,

precum și măsuri orientate spre impulsționarea activității societăților, încheiere de noi contracte, atragere de noi clienți, ceea ce va aduce plus valoare activității societăților comerciale.

Analiza riscurilor bugetar-fiscale a societăților pe acțiuni

În contextul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente activității economico-financiare a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, a fost efectuată analiza detaliată a principalilor indicatori economico-financiar⁶ a celor mai mari societăți, selectate după active, venituri din vânzări și datorii înregistrate.

Potrivit datelor din tabelul 3.8, se atestă că veniturile din vânzări totale ale societăților menționate în tabel, reprezintă 70,6% din veniturile din vânzări înregistrate în anul 2021 de către toate societățile comerciale monitorizate, activele acestora reprezintă 90,7% din totalul activelor societăților comerciale, datoriile (curente și pe termen lung) – 95,2% din suma datoriilor totale ale societăților comerciale și provizioanele – 98,2% din suma provizioanelor totale ale societăților comerciale.

Tabelul 3.8

Analiza principalilor indicatori economici aferenți activității unor societăți comerciale, la 31.12.2021

Nr. d/o	Denumirea societății	Active, mil. lei	Datorii, mil. lei	Provizioane, mil. lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă, coef. ⁷	Marja profitului operațional, % ⁸	Levierul financiar, coef. ⁹
1.	S.A. „Moldtelecom”	5309,0	1008,9	55,6	1603,3	91,5	0,29	7,5	1,25
2.	S.A. „Termoelectrica”	5126,4	3620,7	19,0	2864,5	177,9	2,48	6,4	3,45
3.	S.A. „RED Nord”	2958,2	363,4	0,0	703,5	51,3	0,89	7,9	1,14
4.	S.A. „Energocom”	2094,4	1718,8	0,3	2221,8	8,7	1,22	0,5	5,58
5.	S.A. „CET-Nord”	744,8	444,9	0,0	415,5	-17,3	0,71	-8,9	2,48
6.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	618,6	292,1	11,4	295,3	9,0	1,08	2,9	1,96
7.	S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”	400,4	2,4	0,6	1743,2	29,7	382,52	1,9	1,01
8.	S.A. „Barza Albă”	373,4	32,8	0,0	47,2	6,2	14,49	15,3	1,10
9.	S.A. „Franzeluța”	314,6	43,2	0,0	561,9	-12,5	3,32	-1,8	1,16
10	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	245,8	253,2	0,03	1935,3	-91,4	0,95	-4,7	-33,12

Drept rezultat al analizei detaliate efectuate, se atestă că per general, indicatorii S.A. „Moldtelecom”, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”, S.A. „Energocom”, S.A. „Barza Albă” și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” sunt satisfăcători, activitatea acestora este profitabilă și nu generează careva riscuri bugetar-fiscale imediate.

⁶ S.R.L. „Arena Națională” nu a înregistrat venituri din vânzări în anul 2021, respectiv acești indicatori urmează a fi analizați ulterior demarării activității propriu-zise pentru aprecierea obiectivă a acestora.

⁷ Se calculează ca raport dintre activele circulante și datoriile curente ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de 1.

⁸ Se calculează ca raport dintre rezultatul din activitatea operațională și veniturile din vânzări ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să depășească rata dobânzii pentru creditele contractate.

⁹ Se calculează ca raport dintre activele totale/pasive totale și capitalul propriu al întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mic ca 2.

Cu toate acestea se remarcă că rata lichidității curente la S.A. „Moldtelecom”, S.A. „CET-Nord”, S.A. „RED Nord” și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente. De altfel, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”, S.A. „Barza Albă” și S.A. „Franzețuța” înregistrează o rată a lichidității curente peste limita maximă recomandată (2,5), ceea ce poate semnala că o parte din mijloacele de plată sunt înghețate în stocuri care nu aduc venit.

Totodată, urmează a se atrage atenția că S.A. „Energocom”, S.A. „CET-NORD” și S.A. „Termoelectrica” înregistrează un coeficient al levierului financiar peste nivelul maxim admisibil (2), generat de înregistrarea în mod special a sumelor semnificative aferente datoriilor comerciale și altor datorii pe termen lung, dar care nu afectează considerabil, la moment, activitatea societăților, întrucât acestea au obținut profit net în anul 2021, precum și marjele pozitive ale profitului din activitatea operațională, ceea ce le permite rambursarea obligațiilor asumate.

O situație nefavorabilă sub aspectul obținerii rezultatului financiar negativ se înregistrează la S.A. „Franzețuța” care în anul 2021 au obținut pierdere netă și marjă negativă a rezultatului operațional. Respectiv, societățile înregistrează pierderi din activitatea de bază desfășurată.

O situație similară se înregistrează în anul 2021 și la S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” și S.A. „CET-Nord”, care a obținut pierdere netă și marjă negativă a rezultatului operațional. Totodată, se constată că rata lichidității curente și a levierului financiar la S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente, în condițiile în care veniturile se vor reduce, iar activitatea curentă a societății pe acțiuni va genera pe viitor pierderi.

De asemenea, se constată că rata lichidității curente la S.A. „CET-Nord” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente, în condițiile în care societatea pe acțiuni va genera în continuare pierderi nete. De asemenea, se atestă că coeficientul levierului financiar este peste nivelul maxim admisibil, situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a Societății și creșterea riscului de dependență de sursele străine.

Totodată, se constată o îmbunătățire a indicatorilor de rezultat ai S.A. „Termoelectrica”. Entitatea a finalizat anul financiar cu profit din activitatea operațională și, respectiv cu profit net comparativ cu valorile negative ale acestor indicatori obținute în anul 2020. De asemenea, societatea a obținut în anul 2021 valoare pozitivă a capitalului propriu și respectiv o valoare pozitivă a levierului financiar.

Reieșind din cele analizate, se constată necesitatea supravegherii continue a activității tuturor societăților comerciale cu cota statului pentru a asigura administrarea eficientă a activității lor; menținerea costurilor și cheltuielilor la un

nivel optim; monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice și întreprinderea măsurilor convenite în vederea recuperării acestora pentru a nu admite creanțe compromise; monitorizarea nivelului de îndatorare a entităților și de management al datoriilor înregistrate etc.

IV. Informația privind datoria întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, monitorizată în condițiile Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat

Adițional aspectelor economice analizate anterior, se enunță că, în conformitate cu alineatul (5), art.12 din Legea nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Ministerul Finanțelor generalizează datele statistice cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Astfel, în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, a fost generalizată informația privind împrumuturile interne și externe ale agenților economici monitorizați, care sunt contractate pe un termen de un an și mai mare.

Respectiv, se menționează că potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, la situația din 31.12.2021, întreprinderile de stat și societățile comerciale monitorizate, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold al împrumuturilor în volum de 628,0 mil. lei, din care 38,3 mil. lei constituie stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate, și anume: întreprinderile de stat – 107,4 mil. lei, din care 2,1 mil. lei reprezintă stocul de arierate, iar societățile comerciale – 520,6 mil. lei, din care 36,2 mil. lei reprezintă stocul de arierate.

Concomitent, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor externe*, la situația din 31.12.2021, S.A. „Loteria Națională a Moldovei” înregistrează un sold al împrumuturilor externe în sumă de 15,45 mil. lei sau 0,76 mil. EURO.

Tabelul 4.1

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2021, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale monitorizate

Nr. d/o	Debitorul	mil. lei			
		Sold la 31.12.2020, mil. lei	Sold la 31.12.2021, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Moldtelecom”	454,7	360,0	-94,7	-
2.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	168,4	127,1	-41,3	6,1
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	140,7	105,5	-35,2	0,4
4.	S.A. „Cartuș”	3,8	1,3	-2,5	-
5.	S.A. „Sanfarm Prim”	1,8	-	-1,8	-
	Î.S. „Firma Editorial – Poligrafică Tipografia Centrală”	1,02	-	-1,2	-
7.	S.A. „Drumuri Edineț”	0,5	0,1	-0,4	-

Nr. d/o	Debitorul	Sold la 31.12.2020, mil. lei	Sold la 31.12.2021, mil. lei	Abaterea	Stoc de arierate, mil. lei
8.	Î.S. „INMEX”	0,05	-	-0,05	
9.	Î.S. „Russca”	0,001	0,2	+0,199	-
	Î.S. „Incercom”	-	1,6	+1,6	-
	S.A. „Drumuri Căușeni”	-	0,5	+0,5	
	Î.S. „Drumuri Criuleni	-	1,5	+1,5	
	Total	770,971	597,8	-173,171	6,5

Adițional, se informează că la situația din 31.12.2021, unele din întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și/sau externe față de Ministerul Finanțelor, și anume:

- Î.S. „Moldtraselectro” - 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat;
- Î.S. „Moldelectrica”- 4,9 mil. dolari SUA și 26,9 mil. EURO (împrumutul de stat extern oferit de BERD, BEI și BM);
- Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 17,4 mil. EURO din care 2,2 mil. EURO reprezintă solduri cu termen expirat;
- S.A. „Termoelectrica” - 31,9 mil. EURO;
- S.A. „CET-Nord” – 5,1 mil. EURO.

Astfel, volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate entităților cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2021, constituie suma de 1786,6 mil. lei.

Totodată, Î.S. „Moldtraselectro” înregistrează datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (15,32 mil. lei).

Este de remarcat că, neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

V. Conexiunile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat cu sistemul bugetar

Potrivit datelor Serviciului Fiscal de Stat, se enunță că, la situația din 31.12.2021, întreprinderile de stat și societățile comerciale incluse în Lista entităților monitorizate de Ministerul Finanțelor, aveau înregistrate *datorii privind impozitele și taxele* față de bugetul public național în mărime totală de 96,1 mil. lei inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat – 94,2 mil. lei și datorii ale societăților comerciale – 1,9 mil. lei.

Din valoarea totală a *datoriilor întreprinderilor de stat*, datoriile privind plățile de bază au constituit 65,2 mil. lei, datoriile aferente penalităților – 27,7 mil. lei, iar datoriile privind amenzile - 1,3 mil. lei (tabelul 5.1).

Tabelul

5.1

Sinteza datoriilor întreprinderilor de stat față de bugetul public național la situația din 31.12.2021

mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	18,1	6,2	1,3	25,6
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	18,3	1,6	-	19,9
Bugetul asigurărilor sociale de stat	20,3	17,3	-	37,6
Fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	8,5	2,6	-	11,1
TOTAL	65,2	27,7	1,3	94,2

După cum se observă, cele mai mari datorii ale întreprinderilor de stat (37,6 mil. lei) au fost înregistrate față de bugetul asigurărilor sociale de stat, iar din valoarea acestora 17,3 mil. lei reprezintă datorii aferente penalităților și 20,3 mil. lei - datorii aferente plăților de bază. La fel, întreprinderile de stat înregistrează datorii privind amenzile față de bugetul de stat în mărime de 1,3 mil. lei. Cele mai mari datorii din *suma totală a datoriilor întreprinderilor de stat* se înregistrează la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 47,7 mil. lei (sau 50,6% din total datorii), Î.S. „Brănești” - 13,5 mil. lei (sau 14,3%), Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 13,1 mil. lei (sau 13,9%), Î.S. „Stațiunea Didactico - Experimentală Stăuceni” - 4,5 mil. lei (sau 4,8%). Î.S. „Moldaeroservice” - 3,1 mil. lei (sau 3,3% din total datorii), Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională” - 2,1 mil. lei (sau 2,2%), Î.S. „Stația de Stat pentru Încercarea Mașinilor - 1,7 mil. lei (sau 1,8%), Î.S. „Petricani” - 1,2 mil. lei (sau 1,3% din total datorii).

În partea ce ține de *societățile comerciale*, se menționează că, din valoarea totală a datoriilor de 1,9 mil. lei, datoriile aferente plăților de bază au constituit 1,6 mil. lei, iar datoriile privind penalitățile au constituit 0,3 mil. lei. Societățile comerciale nu înregistrează per total datorii privind amenzile aferente impozitelor, taxelor și altor plăți la bugetul public național.

Cele mai mari datorii ale societăților comerciale sunt față de bugetul asigurărilor sociale de stat ce constituie 0,9 mil. lei, care sunt în totalitate reprezentate de datorii aferente plăților de bază în mărime de 0,6 mil. lei și 0,3 mil. lei - penalități.

Tabelul 5.2

Sinteza datoriilor societăților comerciale față de bugetul public național la situația din 31.12.2021

mil. lei

Verigile sistemului bugetar:	Inclusiv:			Total pe bugete
	plăți de bază	penalități	amenzi	
Bugetul de stat	0,8	-	-	0,8
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	0,1	-	-	0,1
Bugetul asigurărilor sociale de stat	0,6	0,3	-	0,9
Fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	0,1	-	-	0,1
TOTAL	1,6	0,3	-	1,9

Din *suma totală a datoriilor societăților comerciale*, cele mai considerabile datorii au fost înregistrate de S.A. „Hotel Chișinău” (0,3 mil. lei sau 15,8%) și S.A. „Drumuri Edineț” (0,5 mil. lei sau 26,3% din total datorii), S.A. „Răut” (0,7 mil. lei sau 36,8% din total datorii), S.A. „Hotel Chișinău” (0,2 mil. lei sau 10,5% din total datorii).

De asemenea, conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2021, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 2077,2 mil. lei, acestea cuprinzând achitățile efectuate de întreprinderile de stat – 985,5 mil. lei și achitățile efectuate de către societățile comerciale – 1091,7 mil. lei.

Cele mai mari *achitări ale întreprinderilor de stat* au fost efectuate în bugetul de stat – 351,4 mil. lei. În bugetul asigurărilor sociale de stat au fost transferate impozite și taxe în mărime de 407,0 mil. lei, în fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală – 137,6 mil. lei, iar în bugetul unităților administrativ-teritoriale – 89,5 mil. lei.

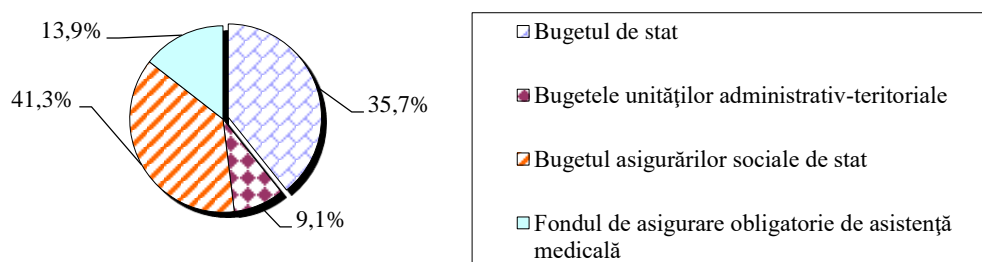

Figura 5.1. Structura achităților impozitelor și taxelor în bugetul public național de către întreprinderile de stat, pentru anul 2021

Cu privire la *achitățile societăților comerciale în bugetul public național*, se enunță că acestea au transferat către bugetul de stat 520,1 mil. lei; către bugetul asigurărilor sociale de stat – 349,8 mil. lei; către fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală – 130,5 mil. lei și către bugetele unităților administrativ-teritoriale – 91,3 mil. lei.

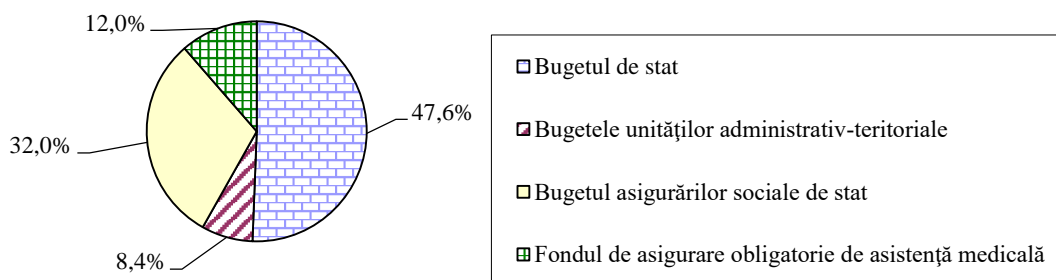

Figura 5.2. Structura achităților impozitelor și taxelor în bugetul public național de către societățile comerciale, pentru anul 2021

De asemenea, conform legislației în vigoare, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat beneficiază de *înlesniri și facilități fiscale la plata principalelor tipuri de impozite*.

În anul 2021, *întreprinderile de stat au beneficiat de înlesniri și facilități fiscale la plata unor impozite și taxe* în mărime de 27,073 mil. lei, inclusiv:

- 24,94 mil. lei la plata impozitului pe bunurile imobiliare (înlesniri și reduceri de 15%), în conformitate cu prevederile art. 282, 283, 284 ale Codului Fiscal și prevederile Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a titlului VI al Codului Fiscal;

- 2,133 mil. lei în total la plata altor tipuri de impozite și taxe, și anume: la plata taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova (2,091 mil. lei), la plata taxei pentru amenajarea teritoriului (0,002 mil. lei), acordate în conformitate cu art.296 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.94/2004 pentru punerea în aplicare a titlului VII al Codului Fiscal; la plata taxei pentru apă (0,001 mil.lei), acordate în conformitate cu prevederile art.306 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.68/2005 pentru punerea în aplicare a titlului VIII al Codului Fiscal și acordate în conformitate cu prevederile art.343 al Codului Fiscal și prevederile Legii nr.317/2006 pentru punerea în aplicare a titlului IX al Codului Fiscal, la plata taxei pentru folosirea spațiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile (0,039 mil. lei), acordate în conformitate cu prevederile art.325-329 al Codului Fiscal și prevederilor Legii nr.60/2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative.

Suma înlesnirilor și facilităților fiscale acordate societăților comerciale la principalele tipuri de impozite constituie în total 4,123 mil. lei, inclusiv:

- 4,12 mil. lei la plata taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova;

- suma înlesnirilor și facilităților fiscale la plata impozitului pe bunurile imobiliare (înlesniri și reduceri de 15%), în conformitate cu prevederile art. 282, 283, 284 ale Codului Fiscal și prevederile Legii nr.1056/2000 pentru punerea în aplicare a titlului VI al Codului Fiscal este nesemnificativă – de 0,003 mii lei;

Pe lângă acestea, în temeiul prevederilor art.96, 103 și 104 al Codului Fiscal, în anul 2021 *entitățile cu capital de stat au efectuat livrări de mărfuri și servicii scutite de taxa pe valoarea adăugată (TVA), livrări de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA și livrări de mărfuri și servicii la cota „0” a TVA.*

Astfel, *livrările de mărfuri, servicii la cota redusă a TVA efectuate de întreprinderile de stat* au înregistrat în anul 2021 valoarea de 277,8 mil. lei. Cele mai considerabile livrări de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA au fost înregistrate de Î.S. pentru Silvicultură „Călărași” - 24,1 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Edineț” - 23,4 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Hîncești-Silva” – 21,9 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Șoldănești” - 18,4 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Soroca” - 18,3 mil.

lei, Î.S. pentru Silvicultură „Silva - Sud” - 17,0 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Chişinău” - 16,1 mil. lei, Î.S. Silvo - Cinegetica „Străşeni” - 15,7 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Glodeni” - 15,5 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Nisporeni-Silva” - 14,0 mil. lei, Î.S. Silvo - Cinegetica „Cimişlia” - 11,4 mil. lei, Î.S. pentru Silvicultură „Silva-Centru” din Ungheni-10,2 mil. lei.

Valoarea *livrărilor de mărfuri și servicii la cota redusă a TVA, efectuate de societățile comerciale* a înregistrat 640,9 mil. lei, dintre care cele mai considerabile au fost înregistrate de S.A. „Franzeļuța” - 325,9 mil. lei, S.A. „Energocom” - 261,8 mil. lei, S.A. „Sanfarm-Prim” - 47,8 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - 2,6 mil. lei.

Totodată, *valoarea livrărilor de mărfuri și servicii scutite de TVA ale întreprinderilor de stat* constituie 641,2 mil. lei, cele mai semnificative înregistrându-se la Î.S. „Poșta Moldovei” - 408,4 mil. lei, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 77,1 mil. lei, Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” - 57,3 mil. lei, Î.S. Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală” - 27,3 mil. lei, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 19,2 mil. lei, Î.S. Sanatoriul-Preventoriu de bază „Constructorul” - 10,9 mil. lei, Î.S. „Centrul de Medicină al Aviației Civile” - 9,9 mil. lei.

Referitor la *societățile comerciale*, se enunță că, acestea au înregistrat, în anul 2021, *livrări de mărfuri și servicii scutite de TVA* în sumă de 2061,2 mil. lei, dintre care cele mai considerabile livrări scutite de TVA au fost înregistrate de S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 1412,3 mil. lei, S.A. „Energocom” - 632,5 mil. lei, S.A. „Termoelectrica” - 5,5 mil. lei, S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” - 3,3 mil. lei, S.A. „Moldtelecom” - 2,9 mil. lei.

În partea ce ține de *livrările la cota „0” a TVA a întreprinderilor de stat*, se enunță că valoarea acestora, în anul 2021 constituie 1025,4 mil. lei, cuantumurile cele mai mari fiind înregistrate la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - 500,3 mil. lei, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chişinău” - 283,6 mil. lei, Î.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MOLDATSA” - 144,0 mil. lei, Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” - 31,2 mil. lei, Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” - 18,4 mil. lei, Î.S. „Combinatul de vinuri de calitate „Mileștii Mici” - 14,4 mil. lei, Î.S. „Combinatul Poligrafic” - 10,9 mil. lei.

În aceeași perioadă analizată, *societățile comerciale au beneficiat de livrări de mărfuri și servicii la cota „0” a TVA* în sumă totală de 4464,7 mil. lei, dintre care cele mai semnificative sunt înregistrate de S.A. „Termoelectrica” - 1897,6 mil. lei, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 1131,9 mil. lei, S.A. „Energocom” - 609,7 mil. lei, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 331,2 mil. lei, S.A. „CET-Nord” - 256,6 mil. lei, S.A. „Combinatul de Vinuri „Cricova” - 123,1 mil. lei, S.A. „Franzeļuța” - 86,4 mil. lei, S.A. „Barza Albă ” - 22,2 mil. lei.

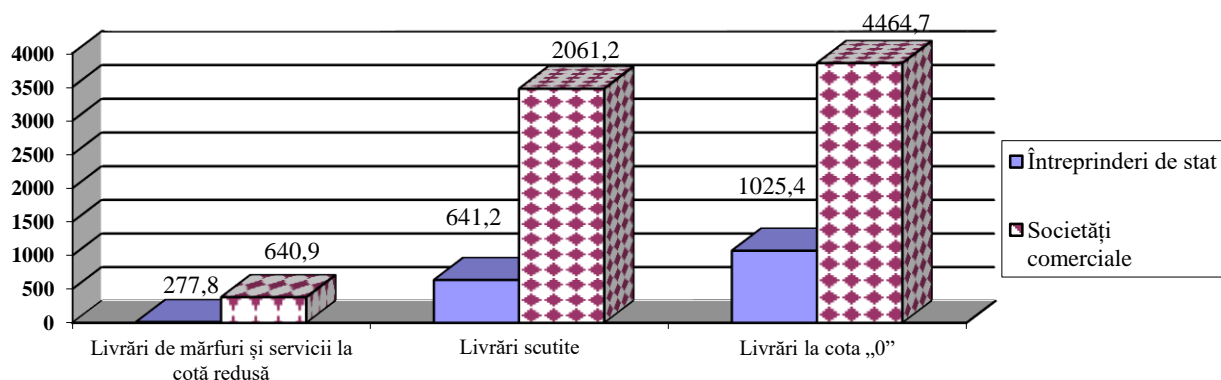

Figura 5.3. Livrări a mărfurilor și serviciilor de către întreprinderile de stat și societățile comerciale în anul 2021, scutite de TVA, la cota redusă a TVA și la cota „0” a TVA, mil. lei

Potrivit *Legii bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258/2020*, pentru rezultatele obținute în anul 2020 pentru întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 26,6 mil. lei și respectiv, 75,5 mil. lei (total – 102,1 mil. lei).

Totodată, potrivit rectificărilor la *Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258/2020*, adoptate prin *Legea nr.45/2021*, pentru rezultatele obținute în anul 2020 pentru întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital de stat, au fost prevăzute venituri ce urmează a fi încasate în anul 2021 la bugetul de stat sub formă de defalcări și dividende în sumă de 47,5 mil. lei și respectiv, 52,0 mil. lei (total - 99,5 mil. lei).

Termenul-limită de achitare în bugetul de stat a dividendelor/ defalcărilor a fost 30 iunie inclusiv.

Astfel, conform datelor Trezoreriei de Stat, din profitul net obținut în anul 2020, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 31.12.2021, la bugetul de stat *defalcări* în cuantum total de 47,55 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 100,1%), iar societățile pe acțiuni au transferat *dividende* în mărime de 52,63 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 101,2%).

În contextul celor expuse, se menționează că nivelul vărsării în buget a defalcărilor și dividendelor în total, la situația din 31.12.2021, constituie 100,7% sau cu 0,68 mil. lei mai mult față de suma care a fost precizată potrivit rectificărilor de stat pentru anul 2021.

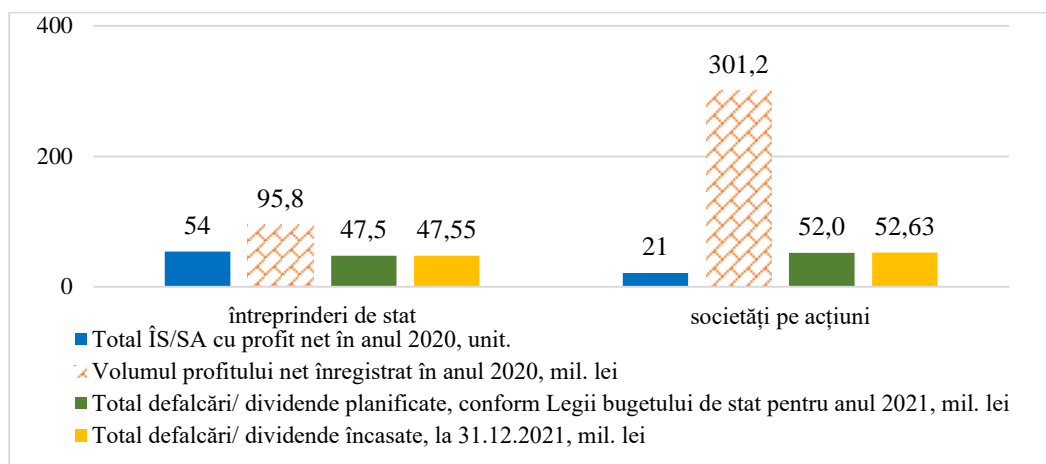

Figura 5.4. Analiza mărimii defalcărilor/ dividendelor achitate de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni în bugetul de stat

Suplimentar, potrivit rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2022 nr.205/2021, adoptate prin Legea nr.112/2022, pentru rezultatele obținute în anul 2021, entitățile urmau să transfere în anul 2022 defalcări și dividende în bugetul de stat în sumă de 34,0 mil. lei și respectiv, 75,5 mil. lei (total - 109,5 mil. lei). Conform datelor Trezoreriei de Stat, pentru rezultatele obținute în anul 2021, întreprinderile de stat au transferat, la situația din 05.09.2022, la bugetul de stat defalcări în mărime de 51,5 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 150,3%), iar societățile pe acțiuni au transferat dividende în mărime de 131,4 mil. lei (rata îndeplinirii fiind de 174,0%).

În contextul celor expuse, se menționează că, rata îndeplinirii la categoria indicatorilor „de eficiență” ce vizează nivelul vărsării în buget a dividendelor și defalcărilor în total, la situația din 05.09.2022, constituie 166,7% sau cu 66,7% mai mult față de suma care a fost precizată potrivit rectificărilor la Legea bugetului de stat pe anul 2022 nr.112/2022.

Cele mai mari defalcări/ dividende din profitul net obținut în anul 2021 au fost transferate către:

➤ **defalcări:**

1. Î.S. „Nodul Hidroenergetic „Costești” – 18,6 mil. lei;
2. Î.S. „Moldelectrica” – 13,7 mil. lei;
3. Î.S. „Radiocomunicații” – 2,3 mil. lei;
4. Î.S. Pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „Moldatsa” - 1,5 mil. lei;
5. Î.S. „Stațiunea Tehnico - Experimentală Criuleni” – 1,45 mil. lei;
6. Î.S. „Întreprinderea pentru Silvicultură din „Călărași” – 1,3 mil. lei;
7. Î.S. Silvo-Cinegetică „ISC-Strășeni” – 1,1 mil. lei;
8. Î.S. „Direcția servicii pentru Corpul Diplomatic” – circa 1,0 mil. lei.

➤ **dividende:**

1. S.A. „Loteria Națională a Moldovei” – 52,8 mil. lei;
2. S.A. „Moldtelecom” – 29,6 mil. lei;

3. SA „ Rețelele Electrice de Distribuție Nord” – 25,6 mil.lei;
4. S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” – 11,6 mil. lei;
3. S.A. „Energocom” – 4,7 mil. lei;
4. S.A. „Barza Albă”-3,1 mil. lei;
5. S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova” – 2,3 mil. lei.

Suma defalcărilor și dividendelor achitate de către întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni sus-enunțate constituie aproximativ 65,8% din valoarea defalcărilor achitate de către toate întreprinderile de stat și corespunzător 95,3% din valoarea dividendelor transferate de către toate societățile pe acțiuni.

Totodată, este de remarcat că potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2021 nr.258/2020, au fost prevăzute venituri ce urmau a fi încasate la bugetul de stat din privatizarea proprietății publice de stat, în mărime de **200,0 mil. lei, și anume:**

- 15,0 mil. lei de la privatizarea pachetelor de acțiuni/cotelor sociale proprietatea publică;
- 20,0 mil. lei de la privatizarea întreprinderilor de stat, ca complexe patrimoniale unice;
- 50,0 mil. lei de la privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile și mobile, încăperilor nelocuibile;
- 115,0 mil. lei de la vânzarea terenurilor proprietate publică și terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată.

Astfel, conform datelor Trezoreriei de stat, la situația din 31 decembrie 2021, în bugetul de stat au fost încasate mijloace bănești în rezultatul privatizării proprietății statului în sumă totală de **137,6 mil. lei**, rata îndeplinirii sumei prognozate fiind de 68,8%, din care:

- 4,8 mil. lei - de la privatizarea pachetelor de acțiuni/cotelor sociale proprietate publică (S.A., „AQUA PRUT”);
- 1,9 mil. lei - de la privatizarea întreprinderilor de stat, ca complexe patrimoniale unice (Tabără de însănătoșire pentru copii „Avtodorojnik”, Odessa, regiunea rl.Dnestrovsk, or.Sergheevka);
- 54,0 mil. lei – de la privatizarea obiectelor nefinalizate, complexelor de bunuri, bunurilor imobile și mobile, încăperilor nelocuibile (a bazei de odihnă „Ciaica”, or. Koblevo, Ucraina, bazei de odihnă „LUX” or. Vadul lui Vodă, mun. Chișinău, bazei turistice „Moldova”, Ucraina, reg. Transcarpatica rl. Rahov, s.Iasinea);
- 76,9 mil. lei – de la vânzarea terenurilor proprietate publică și terenurilor aferente bunurilor imobile proprietate privată.

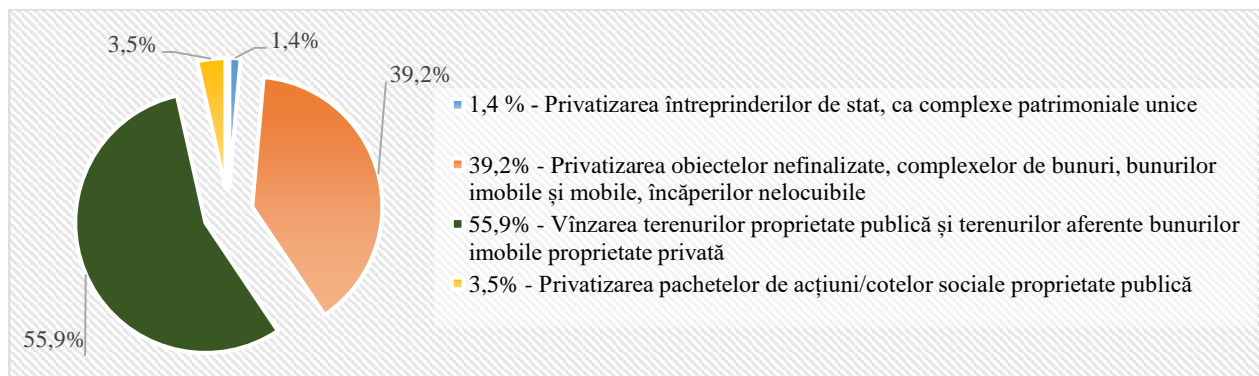

Figura 5.5. Structura veniturilor din privatizarea bunurilor proprietate publică în anul 2021, %

Suplimentar comunicăm că, în conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2021, la efectuarea tranzacțiilor cu bunuri proprietate publică, inclusiv acțiuni, în procesul de privatizare se percepe impozit privat în cuantum de 1% din valoarea de achiziție a bunurilor proprietate publică supuse privatizării. Astfel, remarcăm că, în rezultatul privatizării bunurilor proprietate publică supuse privatizării, inclusiv din valoarea acțiunilor privatizate, cumpărătorii au achitat în bugetul de stat impozitul privat în mărime de 0,7 mil. lei.

VI. Rezultatele monitoringului financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare

Conform informației incluse în Registrul Patrimoniului Public ținut de Agenția Proprietății Publice, din Lista totală a întreprinderilor de stat, 38 întreprinderi de stat se află în procedură de insolabilitate/ lichidare. Din numărul total al întreprinderilor de stat în procedură de insolabilitate/ lichidare, *situațiile financiare numai de 19 întreprinderi au fost prezentat Biroului Național de Statistică*, în modul stabilit.

Corespunzător, din Lista totală a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, 18 societăți comerciale se află în procedură de insolabilitate/ lichidare. Din numărul total al societăților comerciale în procedură de insolabilitate/ lichidare, *9 societăți au prezentat situațiile financiare Biroului Național de Statistică*, în modul stabilit.

Prin urmare, în tabelul 6.1, a fost prezentată o sistematizare a principalilor indicatori economici înregistrați de către entitățile economice aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au prezentat situațiile financiare în modul stabilit.

**Indicatorii economici generalizați aferenți activității
întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, aflate în procedură de
insolvabilitate/ lichidare**

mil. lei

Total	Întreprinderi de stat (19)			Societăți comerciale (9)			TOTAL
	01.01.2021	31.12.2021	abaterea	01.01.2021	31.12.2021	abaterea	la 31.12.2021
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	532,2	554,3	+22,1	251,1	230,2	-20,9	784,5
Capital propriu	116,7	157,1	+40,4	-74,2	-78,2	+(4,0)	78,9
Capital social și neînregistrat	301,7	301,7	-	235,0	235,0	-	536,7
Creanțe și alte active (imobilizate și circulante) (70+40)	310,2	328,0	+17,8	42,6	46,0	+3,4	376,0
Datorii (pe termen lung, curente)	415,1	397,1	-18,0	324,8	307,9	-16,9	705,0
Venituri din vânzări (2019/ 2020)	89,5	113,1	+23,6	27,7	29,8	+2,1	142,9
Costul vânzărilor (2019/ 2020)	70,0	64,0	-6,0	18,3	23,2	+4,9	87,2
Cheltuieli din activitatea operațională, alte decât costul vânzărilor (2020/ 2021)	25,4	33,0	+7,6	33,4	16,0	-17,4	49,0
Profit net (pierderi nete) (2020/ 2021), din care:	-6,9	28,3	+35,2	26,8	-6,6	-33,4	21,7
<i>Cu profit</i>	2	7	+5	1	3	21	3
<i>Cu pierderi</i>	15	10	-5	6	5	1	17
<i>Rezultatul nul</i>	2	2	-	2	2	-	2

Astfel, se menționează că, potrivit situațiilor financiare ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolvabilitate/ lichidare:

1. *cele mai mari active*, la situația din 31.12.2021, sunt înregistrate de Î.S. „Acva-Nord” (247,4 mil. lei), S.A. „Aroma” (108,6 mil. lei), Î.S. „Gările și Stațiile Auto” (46,3 mil. lei), Î.S. „Moldresurse” (45,4 mil. lei), S.A. „Vinuri Ialoveni” (43,9 mil. lei), S.A. „Uzina de Mașini de Salubritate din Fălești” (35,7 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” (29,2 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” (30,7 mil. lei), „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Maximovca” (25,0 mil. lei) și S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău (17,2 mil. lei);

2. din 19 întreprinderi analizate 6 întreprinderi (sau 31,6%) au înregistrat atât la 01.01.2021 cât și la 31.12.2021 *capital propriu (active nete) negativ*. Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Stăuceni”, Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” și Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhybrid” înregistrează capital propriu negativ doar la 01.01.2021. Totodată, din 9 societăți comerciale, 4 societăți (sau 44,4%) au înregistrat atât la 01.01.2021 cât și la 31.12.2021 *capital propriu (active nete) negativ*, cel mai mare capital propriu negativ fiind înregistrat de S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” (153,9 mil. lei);

3. *cele mai mari creanțe pe termen lung și alte active imobilizate* sunt înregistrate de S.A. „Combustibil Solid” (3,2 mil. lei) și de Î.S. Gările și Stațiile Auto” (32,8 mil. lei);

4. *cele mai mari creanțe curente și alte active circulante*, la situația din 31.12.2021, sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (222,5 mil. lei); Î.S. Gările și Stațiile Auto” (13,5 mil. lei), Î.S. „Moldresurse” (13,3 mil. lei), S.A. „Aroma” (10,8 mil. lei), Î.S. Serviciul asistență beneficiari la obiectele sociale (12,1 mil. lei), Î.S. Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” (7,4 mil. lei), S.A. „Combustibil Solid” (8,8 mil. lei), S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” (6,4 mil. lei), „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” (6,0 mil. lei), S.A. „Vinuri Ialoveni” (6,1 mil. lei) și S.A. „Livsercom” (5,9 mil. lei);

5. *majoritatea datoriilor* la situația din 31.12.2021, sunt formate din datorii curente. Cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de Î.S. „Acva-Nord” (128,5 mil. lei), Î.S. „Moldresurse” (72,9 mil. lei), Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier” (40,4 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani” (18,6 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Chișinău” (18,5 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru” (13,3 mil. lei), Î.S. „Combinatul de Produse Alimentare din Bălți” (10,5 mil. lei), Î.S. „Serviciul Asistența Beneficiari la Obiectele Sociale” (13,1 mil. lei), Î.S. „Mina de piatră Mileștii-Mici” (16,2 mil. lei). La societățile comerciale, cele mai mari datorii curente sunt înregistrate de S.A. „Aroma” (48,4 mil. lei), S.A. Combinatul de produse cerealiere din Chișinău” (33,9 mil. lei), S.A. „Vinuri Ialoveni” (44,6 mil. lei) și S.A. „Combustibil Solid” (9,7 mil. lei). S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” înregistrează cele mai mari datorii pe termen lung (131,3 mil. lei);

6. în anul 2021, din 19 întreprinderi de stat și 9 societăți comerciale, 9 întreprinderi și corespunzător 5 societăți *nu înregistrează venituri din vânzări*;

7. *cele mai mari venituri din vânzări* în anul 2021 sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (50,3 mil. lei), S.A. „Aroma” (22,8 mil. lei), Î.S. „Stațiunea didactică experimentală „Chetrosu” (20,0 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Maximovca” (17,0 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Pașcani” (14,4 mil. lei) și S.A. „Vinuri Ialoveni” (4,7 mil. lei);

8. din 19 întreprinderi analizate 10 întreprinderi de stat (sau 52,6%) au înregistrat pierderi din activitatea operațională. La fel se atestă că, din 9 societăți comerciale aflate în procedură de insolvență/ lichidare analizate 5 societăți (sau 55,6%) în anul 2021 înregistrează pierderi din activitatea operațională;

9. în anul 2021, din 19 întreprinderi de stat, 10 întreprinderi de stat au generat pierderi nete, 6 întreprinderi de stat au obținut profit net, iar 2 întreprinderi de stat înregistrează rezultat nul. De altfel, se atestă că 5 întreprinderi de stat care în anul 2020 au generat pierderi nete, în anul 2021 au înregistrat profit net.

În același timp, 4 societăți comerciale înregistrează în anul 2021 pierderi nete, și 3 societăți comerciale înregistrează profit net; iar 2 societăți comerciale S.A. „Combustibil Solid” și S.A. „COMPLECONS”, nu înregistrează nici un rezultat financiar în anul de gestiune.

10. *cele mai mari pierderi nete* sunt înregistrate de S.A. „Uzina de mașini de salubritate din Fălești” (10,6 mil. lei), S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale - Flor” (1,6 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” (1,3 mil. lei), Î.S. „Protecția Solurilor și Îmbunătățirii Funciare” (1,1 mil. lei), S.A. „Vinuri Ialoveni” (0,9 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală Codru” (0,8 mil. lei) și S.A. „Stadionul Republican” (0,5 mil. lei).

De altfel, *cele mai mari profituri nete* sunt înregistrate de Î.S. interraională „Acva-Nord” (13,8 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Maximovca” (7,1 mil. lei), Î.S. pentru cercetarea în selecție și hibridarea suinelor „Moldsuinhibrid” (3,4 mil. lei), S.A. „Aroma” (4,2 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Pașcani” (3,1 mil. lei), Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni” (2,8 mil. lei) și S.A. „Vinuri Ialoveni” (1,6 mil. lei).

Concomitent, se menționează că, potrivit datelor privind *fluxul și soldul împrumuturilor interne*, generalizată în temeiul Regulamentului privind raportarea datoriei sectorului public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, întreprinderile de stat și societățile comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat în total, la situația din 31.12.2021, un sold al împrumuturilor în volum de 110,9 mil. lei, din care 110,9 mil. lei constituie stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate.

Tabelul 6.2

Informația privind soldul împrumuturilor interne, la situația din 31.12.2021, ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale aflate în procedură de insolabilitate/ lichidare

mil. lei					
Nr. d/o	Debitorul	Sold la 31.12.2020, mil. lei	Sold la 31.12.2021, mil. lei	Abaterea, +/-	Stoc de arierate, mil. lei
1.	S.A. „Aroma” (procedura planului)	28,8	20,2	-8,6	20,2
2.	Î.S. „Moldresurse”	71,5	71,5	-	71,5
3.	S.A. „Vinuri-Ialoveni”	10,0	10,0	-	10,0
4.	Î.S. Uzina de bijuterii din Chișinău „Giuvaier”	7,2	7,4	+0,2	7,4
5.	Î.S. Stațiunea Didactico-Experimentală „Codru”	1,8	1,8	-	1,8
	Total	119,3	110,9	8,4	110,9

La fel, se menționează că, Î.S. Combinatul Vitivinicol „Național-Vin” aflat în procedură de insolabilitate nu a prezentat raportul situațiilor financiare pentru anul 2021.

În contextul celor expuse, se evidențiază că neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare pe creditele interne și externe, precum și cele acordate sub garanția statului creează o situație dificilă privind independența financiară a entităților economice. Totodată, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Suplimentar, se menționează că conform datelor Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2021, entitățile cu capital integral sau majoritar de stat aflate *în procedură de insolabilitate/lichidare* au efectuat *achitări la bugetul public național* în cuantum total de 51,3 mil. lei, din care: achitățile efectuate de întreprinderile de stat – 16,9 mil. lei și achitățile efectuate de către societățile comerciale – 34,4 mil. lei.

Tabelul 6.3

Sinteza achităților și datoriilor entităților cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolabilitate/lichidare, față de bugetul public național

mil. lei

Tipul entității	ACHITĂRI, în anul 2021					DATORII, la 31.12.2021				
	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total	bugetul de stat	bugetul unităților administrativ-teritoriale	bugetul asigurărilor sociale de stat	fondul de asigurare obligatorie de asistență medicală	Total
Întreprinderi de stat	5,7	4,3	4,6	2,3	16,9	42,3	15,7	3,2	2,8	64,0
Societăți comerciale	19,0	5,6	6,7	3,1	34,4	15,4	1,8	2,2	0,8	20,2
TOTAL	24,7	9,9	11,3	5,4	51,3	57,7	17,5	5,4	3,6	84,2

În același timp, se atestă că, la situația din 31.12.2021, întreprinderile de stat și societățile comerciale prenotate aveau înregistrate *datorii privind impozitele și taxele* față de bugetul public național în mărime totală de 84,2 mil. lei, inclusiv: datorii ale întreprinderilor de stat – 64,0 mil. lei și datorii ale societăților comerciale – 20,2 mil. lei (tabelul 6.3). Cele mai mari datorii s-au înregistrat la: Î.S. „Acva-Nord” – 48,2 mil. lei, S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” – 18,4 mil. lei, Î.S. „Combinatul de produse alimentare din Bălți” – 8,2 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codru” – 4,9 mil. lei, S.A. „Vinuri-Ialoveni” – 1,4 mil. lei și Î.S. „Mina de piatră Mileștii Mici” – 1,0 mil. lei.

VII. Informația privind auditul extern și inspectarea financiară

Cu referire la inspectarea financiară a activității economico-financiare a entităților economice cu proprietate de stat, se menționează că pe parcursul anului 2021, Inspekția Financiară a efectuat:

- 27 inspectări tematiche la întreprinderile de stat;
- 4 inspectări complexe la întreprinderile de stat;
- 2 inspectări complexe la societățile comerciale cu cota statului
- 3 inspectări tematiche la societățile comerciale cu cota statului.

Suplimentar, în conformitate cu programul de activitate al anului 2021, Inspekția Financiară a efectuat inspectări tematiche la 1 întreprindere de stat care se află în procedură de restructurare.

În cadrul inspectărilor financiare au fost depistate iregularități și încălcări ale legislației în vigoare din domeniul financiar-contabil, precum și în domeniul retribuirii muncii. Dintre cele mai frecvente încălcări se remarcă:

- atribuirea unor cheltuieli și costuri la cheltuieli ordinare și necesare a întreprinderii, care nu țin de activitatea de antreprenariat, ce duc la micșorarea

profitului și diminuarea defalcărilor în bugetul de stat (cheltuieli legate de amortizarea și de întreținerea mijloacelor de transport, cheltuieli legate de salarizare, admiterea cheltuielilor neregulate legate de sponsorizări și donații);

- completarea neregulamentară a foilor de parcurs la mijloacele de transport;
- admiterea lipsurilor bunurilor materiale, precum și neînregistrarea în evidența contabilă a patrimoniului public;
- admiterea creanțelor cu termenul de prescripție expirat și nerecuperarea acestora în termenul stabilit de Codul Civil;
- neefectuarea la finele anului a inventarierii datoriilor și creanțelor, neasigurând astfel confirmarea veridicității datelor contabile și situațiilor financiare;
- ratarea veniturilor în urma neîncheierii contractelor pentru darea în arendă/locățune a patrimoniului public sau încheierii contractelor la prețuri diminuate comparativ cu cuantumul minim stabilit; încheierea acordurilor adiționale privind prelungirea termenelor de locățune a unor suprafețe ale activelor neutilizate, fără acordul prealabil al fondatorului;
- casarea bunurilor uzate raportate la mijloace fixe, în lipsa autorizației de casare din partea fondatorului;
- lipsa regulamentelor interne privind modalitatea de organizare și desfășurare a achizițiilor de bunuri, materiale și servicii etc.

Despre acțiunile întreprinse întru înlăturarea încălcărilor depistate, entitățile urmează să informeze în scris Inspekția Financiară, în termenii prescriși în actele de control, cu prezentarea documentelor confirmative. De asemenea, rezultatele inspectărilor financiare sunt remise fondatorului/acționarului majoritar corespunzător al entității economice cu capital de stat, pentru întreprinderea măsurilor convenite conform competenței.

De asemenea, se comunică că art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare Legii nr.246/2017) prevede că *situațiile financiare anuale ale întreprinderilor de stat sunt supuse auditului extern obligatoriu, iar situațiile financiare anuale ale întreprinderilor municipale sunt supuse auditului extern obligatoriu în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public, în corespundere cu legislația contabilă*, precum și art. 88 alin. (1) al Legii nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare Legii nr.1134/1997) care prevede că *auditul obligatoriu al situațiilor financiare anuale se efectuează la entitatea de interes public și la societatea în care cota statului depășește 50% din capitalul social*.

În această ordine de idei, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare *pentru anul 2021*, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art.88 alin.(1) din Legea nr.1134/1997, urmau a fi supuse 117 întreprinderi de stat și 32 societăți pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care au fost supuse

monitoringului economico-financiar pentru anul 2020 efectuat de către Ministerul Finanțelor.

În același timp, conform art.3 alin.(1) al Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (în continuare Legii nr.287/2017), întreprinderea de stat sau societatea pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social care este entitate mare, face parte din categoria *entităților de interes public*.

La rândul său, potrivit prevederilor art.4 alin.(4) al Legii nr.287/2017, entitatea mare este entitatea care, la data raportării, depășește limitele a două dintre următoarele criterii:

- a) totalul activelor – 318000000 de lei;
- b) veniturile din vânzări – 636000000 de lei;
- c) numărul mediu al salariaților în perioada de gestiune – 250.

În acest sens, conform indicatorilor înregistrați la 31.12.2020, s-a estimat că auditului obligatoriu al situațiilor financiare pentru anul 2021 urmau a fi supuse în total 12 *entități de interes public* (4 întreprinderi de stat și 8 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social).

Astfel, potrivit prevederilor art.7 alin.(2) lit. n) al Legii nr.246/2017 și art.68 alin.(6) al Legii nr.1134/1997, Ministerului Finanțelor, la situația din 10 august 2022, au fost prezentate copiile rapoartelor de audit (43 total) aferente situațiilor financiare pentru anul 2021 a:

- 24 societăți pe acțiuni, din care 8 societăți pe acțiuni care corespund criteriilor de entitate de interes public;

- 19 întreprinderi de stat, din care 3 întreprinderi de stat care corespund criteriilor de entitate de interes public (Î.S. „Calea Ferată” nu a efectuat audit situațiilor financiare pentru anul 2021).

În conformitate cu concluziile emise în rapoartele de audit recepționate de Ministerul Finanțelor se comunică că: pentru situațiile financiare la 11 întreprinderi de stat și 13 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social, a fost emisă *opinia auditorului fără rezerve*; pentru situațiile financiare la 8 întreprinderi de stat și 9 societăți pe acțiuni în care cota statului depășește 50% din capitalul social s-a emis *opinia auditorului cu rezerve*. Totodată, la o întreprindere de stat în raportul auditorului se menționează despre imposibilitatea emiterii unei opinii, iar la 3 entități cu capital de stat (2 întreprinderi de stat și o societate pe acțiuni) în raportul auditorului nu se reflectă concluzia cu privire la opinie.

Totodată, se estimează că auditului obligatoriu al situațiilor financiare *pentru anul 2022*, în temeiul art.11 alin. (1) al Legii nr.246/2017 și art. 88 alin. (1) din Legea nr.1134/1997, urmează a fi supuse toate întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu capital integral sau majoritar de stat care au fost supuse monitoringului economico-financiar pentru anul 2021 efectuat de către Ministerul Finanțelor.

VIII. Concluzii și recomandări

În rezultatul analizei activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și societăților comerciale, se remarcă că criza pandemică în continuu a influențat negativ nu doar asupra activității întreprinderilor din sectorul privat, dar și asupra activității entităților comerciale din sectorul public. Pandemia Covid-19 a determinat reducerea considerabilă a veniturilor din vânzări și diminuarea profitului, precum și obținerea pierderilor de către entităților cu capital de stat.

Astfel, în rezultatul efectuării monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2021 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, în conformitate cu situațiile financiare anuale, datele privind datoria sectorului public, datele Serviciului Fiscal de Stat și Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și datele Registrului patrimoniului public s-a constatat următoarele.

Valoarea totală a activelor întreprinderilor de stat s-a majorat în anul 2021 cu 1643,9 mil. lei, iar a societăților comerciale cu 1410,0 mil. lei (cu excepția entităților aflate în procedură de insolvență/ lichidare).

Tabelul 8.1

*Indicatorii economici generalizați aferenți activității
întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat**

mil. lei

Total	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale			TOTAL la 31.12.2021
	01.01.2021	31.12.2021	abaterea	01.01.2021	31.12.2021	abaterea	
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	27247,0	28890,9	+1643,9	18655,8	20054,8	+1410,0	48945,7
Capital propriu	17681,3	15302,7	-2378,6	11834,8	11792,3	-42,5	27095,0
Capital social și neînregistrat	5322,1	5322,1	-	3843,0	4219,4	+376,4	
Total creanțe și alte active (imobilizate/circulante)	2102,6	2167,5	+64,9	3070,6	4315,8	1245,2	6483,3
Datorii (pe termen lung și curente)	9507,5	13517,0	+4009,5	6707,8	8174,1	+1466,3	21691,1
Venituri din vânzări (2020/ 2021)	3141,0	3482,1	+341,1	14289,2	17552,9	+3263,7	22035,0
Costul vânzărilor (2020/ 2021)	2549,5	2657,6	+108,1	13018,7	16200,5	+3181,8	18858,1
Cheltuieli, alte decât costul vânzărilor (2020/ 2021)	1785,6	1011,9	-773,7	1205,3	1348,0	+142,7	2359,9
Rezultat total: profit net (pierderi nete) al perioadei de gestiune (2020/ 2021), din care:	-305,0	9,1	+314,1	249,1	313,5	+64,4	322,6
<i>Cu profit</i>	54	65	+11	21	14	-7	79
<i>Cu pierderi</i>	67	41	-6	11	17	+6	58
Achitățile impozitelor și taxelor în BPN (2020/ 2021)	1003,1	985,5	-17,6	1107,5	1091,7	-15,8	2077,2
Datorii față de BPN	98,7	94,1	-4,6	5,8	1,9	-3,9	96,0
Dividende/defalcări încasate la bugetul de stat din profitul net obținut în 2021 (la situația din 05.09.2021)	50,46 (148,4% executare față de planul)			130,54 (172,9% executare față de planul)			

*tabelul nu include datele întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în procedură de insolvență/ lichidare

Totodată, față de începutul anului 2021, valoarea capitalului propriu al întreprinderilor de stat s-a micșorat cu 2378,6 mil. lei, iar societăților comerciale cu 42,5 mil. lei. Din numărul total al entităților monitorizate, 11 întreprinderi de stat înregistrează, la situația din 31.12.2021 valoare negativă a capitalului propriu

(activelor nete), precum și 1 societate comercială înregistrează valori negative ale capitalului propriu.

Potrivit datelor situației de profit și pierdere, întreprinderile de stat au înregistrat venituri din vânzări în mărime de 3165,4 mil. lei, cu 759,0 mil. lei mai puțin decât în anul precedent celui analizat, iar societățile comerciale 14289,2 mil. lei, cu 3263,7 mil. lei mai mult față de anul 2020.

Cu toate acestea, se constată că în anul de gestiune, *întreprinderile de stat au obținut per total profit din activitatea operațională* în valoare de 14,3 mil. lei, iar din alte activități în mărime de 40,6 mil. lei, fapt care a condiționat înregistrarea unui profit pînă la impozitare în sumă de 54,9 mil. lei (față de pierderile pînă la impozitare înregistrate în anul 2020 în mărime de 294,8 mil. lei) și respectiv a profitului net al perioadei de gestiune în mărime de 9,1 mil. lei.

Totodată, *societățile comerciale au obținut*, conform rezultatelor anului 2021, per total *profit din activitatea operațională* în sumă de 353,1 mil. lei (cu 1,2 mil. lei mai puțin față de anul 2020), iar din alte activități 22,9 mil. lei (cu 102,8 mil. lei mai mult față de pierderile înregistrate în anul precedent). Astfel, societățile comerciale supuse analizei au înregistrat per ansamblu în anul 2021 profit net în mărime de 313,5 mil. lei, în timp ce profit net obținut în anul 2020 a constituit 249,1 mil. lei.

La fel, se menționează că, drept rezultat al analizei detaliate a celor mai mari întreprinderi de stat și societăți comerciale, pentru rezultatele anului 2021, după mărimea activelor, veniturilor din vânzări și datoriilor înregistrate (tabelul 2.8 și 3.8), situații economico-financiare înrăutățite se înregistrează la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Poșta Moldovei”, S.A. „Franzeleuța”, S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Red-Nord” și S.A. CET-Nord” și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”.

În partea ce vizează datoriile, la situația din 31.12.2021, totalul datoriilor întreprinderilor de stat constituie 13517,0 mil. lei (cu 4009,5 mil. lei mai mult față de începutul anului 2021), iar datoriile societăților comerciale 8174,1 mil. lei (cu 1466,3 mil. lei mai mult față de începutul anului 2021).

Referitor la relațiile entităților economice cu bugetul public național, se menționează că, la situația din 31.12.2021, datoriile întreprinderilor de stat față de bugetul public național au constituit 91,0 mil. lei, iar a societăților comerciale 1,9 mil. lei. Obligațiile față de bugetul asigurărilor sociale de stat la întreprinderile de stat constituie 37,6 mil. lei, din care 17,3 mil. lei reprezintă datorii aferente penalităților și 20,3 mil. lei - datorii aferente plăților de bază, iar la societățile comerciale - 0,9 mil. lei, din care 0,6 mil. lei sunt plăți de bază și 0,3 mil. lei - datorii aferente penalităților.

Achitățile pe toate tipurile de impozite și taxe ale întreprinderilor de stat față de bugetul public național, în anul 2021, au constituit 985,5 mil. lei, iar ale societăților comerciale 1091,7 mil. lei.

Suplimentar, se menționează că, la situația din 31.12.2021, Î.S. „Moldtraselectro” înregistrează un sold al datoriilor pe *împrumuturi recreditate din surse interne și externe față de Ministerul Finanțelor*, în mărime de 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA (solduri cu termen expirat), Î.S. „Moldelectrica” – 4,8 mil. dolari SUA și 26,8 mil. EURO și Î.S. „Calea Ferată din Moldova” – 16,98 mil. EURO. De asemenea, la situația din 31.12.2021, față de Ministerul Finanțelor, S.A. „Termoelectrica” dispune de datorii pe împrumuturi recreditate din surse externe în mărime de 31,9 mil. dolari SUA (împrumutul de stat oferit de Banca Mondială), iar S.A. „CET - Nord” – 5,1 mil. EURO.

În același timp, Î.S. „Moldtraselectro” are *datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului* în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (sau 15,31 mil. lei, ce reprezintă în totalitate sold cu termen expirat).

Este important a evidenția că neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate generează riscul fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Recomandări

Urmare a efectuării monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2021 a entităților economice cu capital de stat, se atestă *necesitatea intensificării continue a eforturilor* autorităților publice competente de îmbunătățire a performanței în special a întreprinderilor de stat, prin *accelerarea inclusiv a procesului de restructurare a unor întreprinderi de stat*, a căror activitate poate cauza riscuri fiscale pentru bugetul de stat.

La nivelul autorităților publice care administrează entități economice cu capital de stat, este necesar să se întreprindă măsuri eficiente pentru intensificarea supravegherii activității entităților, inclusiv prin:

1. Stabilirea obiectivelor de performanță pentru conducătorii entităților economice cu capital de stat, în vederea aprecierii juste a rezultatelor activității lor;
2. Supravegherea în mod constant a implementării de către entități a unui management eficient în ceea ce privește administrarea bunurilor publice primite în gestiune economică și raportarea sistematică asupra utilizării acestora;
3. Întreprinderea măsurilor convenite în raport cu entitățile cu capital de stat al căror capital propriu este negativ sau mai mic decât capitalul social;
4. Întreprinderea măsurilor continue în raport cu entitățile care sunt înregistrate la I.P. „Agenția Servicii Publice” dar de facto nu desfășoară activitate (*lichidare, reorganizare prin transformare, prin absorbție cu alte entități ce au gen similar de activitate etc.*). Menționăm că în lista întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, au fost identificate întreprinderi de stat și

societăți comerciale, care pe parcursul mai multor perioade nu înregistrează activitate, nu prezintă dări de seamă statistice și față de acestea nu a fost intentată procedura de insolabilitate sau lichidare;

5. Monitorizarea modului de înlăturare, de către entități, a încălcărilor constatate de organele de control/ entitățile de audit. Ca rezultat al examinării rapoartelor de audit prezentate de entități Ministerului Finanțelor, se atestă adesea reflectarea în constatările auditului *a unor și aceleași încălcări/ neconcordanțe* pe parcursul mai multor perioade de gestiune. Respectiv, se impune necesitatea implementării neîntârziată a recomandărilor reflectate în rapoartele de audit, pentru a asigura veridicitatea datelor din situațiile financiare ale entităților cu capital de stat;

6. Asigurarea efectuării auditului obligatoriu al situațiilor financiare la societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, inclusiv și la toate întreprinderile de stat;

7. Luarea deciziilor concrete față de entitățile care, pe parcursul mai multor perioade, nu înregistrează activitate și *accelerarea procesului de reorganizare a întreprinderilor de stat. Referitor la procesul de reorganizare sau dizolvare a entităților economice cu capital de stat*, se menționează că:

- întru executarea art. 19 alin. (3) lit. b) din Legea nr.246/2017, continuă procesul de reorganizare a întreprinderilor de stat prin fuziune (comasare) a celor cu gen similar de activitate în vederea optimizării resurselor și de transformare a unor întreprinderi de stat în instituții publice, care preponderent prestează servicii populației/realizează funcții ale statului. Astfel, se atestă că în perioada 2020 – decembrie 2021 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare. În acest sens, întreprinderi de stat au finalizat procesul de reorganizare (fie prin transformare în instituții publice/societate pe acțiuni, fie prin fuziune cu instituțiile publice noi create).

8. Luarea deciziilor de majorare a capitalului social . *Conform prevederilor Legii nr.18 din 20.02.20* cu privire la modificarea Legii privind societățile pe acțiuni, ce se aplică din 01.01.2021, capitalul social al societăților pe acțiuni nu poate fi mai mic de 600 000 de lei, iar creșterea se va efectua gradual, astfel la nivelul anului 2021, capitalul social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 120 000 de lei, iar la sfârșitul anului 2022 de 360 000 lei.

9. Actualizarea cadrului legislativ prin abrogarea/modificarea unor acte normative depășite (spre exemplu necesitatea ajustării Hotărârii Guvernului nr.110/2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cotă de participare a statului și al întreprinderilor de stat).

10. Întru consolidarea răspunderii manageriale, pentru gestionarea optimă a resurselor întreprinderii, pe baza principiilor buneii guvernări, de respectat prevederile Legii privind controlul financiar public intern nr.229/2010.

11. Stabilirea și implementarea măsurilor pentru achitarea datoriilor acumulate. În sensul dat, se atrage atenția că cele mai considerabile datorii față de bugetul public național la situația din 31.12.2021, se înregistrează la: Î.S. „Brănești”, Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Moldaeroservice”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală „Petricani”, Î.S. „Casa de comerț DIP”, Î.S. „Stațiunea Didactico-Experimentală din Stăuceni”, S.A. „Hotel Chișinău”, S.A. „Drumuri Edineț”, S.A. „Răut”, „IT-Cafe” S.R.L.;

12. Întreprinderea tuturor măsurilor necesare de stingere a datoriilor restante/ achitare a datoriilor conform contractelor încheiate, recreditare prin intermediul Ministerului Finanțelor, precum și cele acordate sub garanția statului, cu o atenție deosebită față de entitățile aflate în procedură de insolvență, întrucât acestea pot deveni obligațiuni convenționale (datorii contingente) de stat, care generează riscul financiar de stingere a acestora din contul surselor bugetului de stat;

13. Elaborarea planurilor de restructurare sau implementarea neîntârziată a planului de restructurare elaborat la acele entități care înregistrează dificultăți financiare considerabile (spre exemplu Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”);

14. Luarea deciziei de reorganizare sau lichidare în cazul întreprinderilor de stat din domeniul irigației și gospodăririi apelor, științei, agriculturii și mediului etc., care în mare măsură, înregistrează pierderi din activitatea desfășurată.

La fel, la nivelul organelor de conducere a entităților economice cu capital de stat, în vederea asigurării procesului de administrare eficientă a proprietății de stat, este importantă întreprinderea măsurilor de rigoare întru îmbunătățirea situației economice, prin:

1. raționalizarea cheltuielilor;
2. evitarea cheltuielilor neîntemeiate și neregulamentare;
3. elaborate unor planuri anti-criză;
4. reducerea unor costurilor fixe;
5. raționalizarea resurselor energetice;
6. Monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților și anume a modului de recuperare al acestora, pentru a evita apariția creanțelor dubioase, compromise care nu pot fi recuperate și care generează pierderi financiare pentru entitate. În sensul dat, se comunică că potrivit rezultatelor inspectărilor financiare, precum și examinând rapoartele auditorilor asupra situațiilor financiare ale entităților cu capital de stat, se

atestă că una din problemele comune cu care se confruntă entitățile cu capital de stat, este managementul ineficient al creanțelor manifestat prin neefectuarea inventarierii anuale a acestora în vederea confirmării acestora, neîntreprinderea măsurilor timpurii cu privire la stingerea acestora pentru a nu admite creanțe compromise și a măsurilor juridice necesare pentru recuperarea creanțelor în instanța de judecată;

7. Diminuarea datoriilor comerciale, precum și cele față de instituțiile financiare;

8. Prevenirea formării de stocuri supranormative și valorificarea operativă a celor existente (devenite disponibile);

9. Creșterea calității serviciilor prestate;

10. Implementarea sistemului de control intern la nivel de entități, în corespundere cu cerințele legislației contabile în vigoare, a managementului riscurilor de corupție, asigurarea transparenței procedurilor de achiziții, precum și a activității desfășurate prin publicarea informațiilor obligatorii pe pagina web etc.

11. Administratorului i se recomandă pentru perioada de gestiune a anului 2022 de a întocmi și transmite o circulară entităților în care să solicite înlocuirea și completarea în mod corespunzător, conform Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 a anexelor la situațiile financiare.

12. Actualizarea sau întocmirea după caz, a regulamentelor interne necesare desfășurării activităților entităților. Ca urmare a informațiilor din prescripțiile Inspecției Financiare, se constată că în mare parte lipsesc Regulamente privind achizițiile.

13. Necesitatea de instruire a personalului, întru evitarea lacunelor în abilitățile profesionale ale angajaților, prin participarea la cursuri, seminare, etc. Se atestă la unele entități o slabă pregătire a personalului responsabil de înregistrarea faptelor economice (omisiunea de înregistrare, înregistrare eronată, etc.)